

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Nationaal Steuncomité-Parijs. — Het Informatie-Bureau der Vereeniging „Oost en West”. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuil. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Nagekomen Berichten. — Uit den Verre Vreemde. — Van onze Adverteerders. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen Verlofgangers. — Adresveranderingen. — Mutatiestaat van 22 tot 29 Juli 1931.

Nationaal Steuncomité-Parijs.

Zeer erkentelijk voor de aanzienlijke bijdragen van hoog- en hoogstegeplaatsten in den lande en dankbaar ook voor de vele kleinere schenkingen, bevelen wij het goede werk dat in Parijs verricht wordt, nogmaals warm bij onze landgenooten aan. Den schenkers werd het door „Oost en West” verspreide boekwerkje „Onze Overzeesche Gewesten”, bij wijze van kwitantie toegezonden. Mochten enkelen het boekje niet ontvangen hebben zoo gelieve men dit even te berichten, opdat toezending onverwijld volge.

Giftten te zenden aan de Vereeniging „Oost en West”, K. Voorhout 6, Den Haag, Giro no. 14574. Gespecificeerde opgave van de ingekomen gelden van 18 tot en met 25 Juli. (Niet inbegrepen de nog toegezegde giften.)

Den Haag: Cult. Mijen. Kremboongen, Toelangan en Sindangwangi f300,—; Cult. Mij. „Artana” f25,—; Suikerfabr. „Tandjong Tirto” f50,—; W. G. v. W. f10,—; H. W. B. f10,—; Mej. E. T. v. A. f2,50; Mr. H. L. E. de W. f2,50; H. J. G. f10,—; Cult. Mij. „Bantool” f50,—; J. C. G. R.—E. f1,—; L. v. d. S. f10,—; N.V. Industr. Mij. „Palembang” f25,—; Ned. Ind. Spoorw. Mij. f500,—; Mr. W. F. G. f1,—; A. t. B. W. f20,—; Mr. G. W. v. A. f7,50; Mej. C. C. K. f2,—; J. A. A. L. t. V. f2,50; F. D. S. f5,—; S. W. v. d. N. f10,—; J. W. E. f2,50; A. K. C. B. f2,50; J. F. C. f2,50; J. d. K. f5,—; Jhr. C. L. H. Q. v. U. f1,—; L. N. f1,—; B. G. J. W. f5,—; E. K. H. P. M. f10,—; A. S. M. t. B. f1,—; S. H. L. f10,—; B. v. D. f5,—; D. W. f5,—; Wed. A. C.—L. f2,50; Mr. B. M. T. f5,—; J. Th. H. C. v. E. T. f5,—; Baronesse B.—S. H. f5,—; Jhr. N. f1,—; A. J. L. f2,—; Mej. C. d. K. f10,—; Jhr. H. J. R. v. D. f50,—; Zr. K. C. f25,—; I. A. L. f10,—; H. A. S. f100,—; J. S. f2,50; Ir. L. D. f25,—; D. L. W. f5,—; P. O. d. V. f10,—; J. R. B. f1,—; J. B. D. P. f2,50; J. B. v. O. f25,—; D. D. H. f5,—; H. C. J. ter B. f5,—; L. W. B.—Z. f2,50; Ir. M. de B. f50,—; Mr. L. L. f2,50; Th. G. G. V. f2,50; Prof. Ir. C. L. v. d. B. f12,50; G. L. H. K. f2,50; Cult. Mij. Pangledjar f25,—; Holl. Beton Mij. f100,—; W. M. B. B. f5,—; J. C. H. f5,—; E. J. B. f5,—; Mr. J. Z. f5,—; Ph. W. W. f10,—; L. L. N. f5,—; A. F. R. f50,—; L. de V. f20,—; Wed. A. A. B.—B. f10,—; J. T. f10,—; J. M. E. f4,50; F. L. W. R. v. O. f2,50; M. P. V. f50,—; J. E. K. f10,—; L. H. C. C. v. V. f10,—.

Amsterdam: W. T. f100,—; N.V. Suiker Cult. Mij. f250,—; M. L. f100,—; O. M. V. f10,—; N.V. Holl. Draad en Kabelfabr. f25,—; F. A. M. f10,—; R. K. f100,—; L. T.—S. R. f5,—; J. S. f10,—; H. M. f2,50; B. C. E. Z. f5,—; G. G. f100,—; De Koch & Van Heel f25,—; C. F. T. W. f5,—; J. G. W. f10,—; I. B. G. f10,—; Mej. E. P. K. f3,—; „Nestelroy-Trompenburg” f100,—; H. v. d. M. S. f50,—; Mej. H. M. T. f25,—; W. C. B. f25,—; A. W. A. M. f10,—; A. A. T. d'A. f5,—; Werkspoor f100,—; P. J. J. v. 's H. A. f100,—; Dir. Alg. N. I. Elect. Mij. M. & Co. f250,—; Alg. N. I. Waterkr. Mij. M. & Co. f150,—; Handelsvennootschap v/h. Maintz & Co. f100,—; Pers. De Bat.

SIMONIS' BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34 - DEN HAAG
OUDSTE SPECIAALZAAK

SOLIDE OPKLAPBEDDEN MET KAST V.A.F. f29.50 GRATIS PLAATSEN DIVANBEDDEN VANAF f11.50 5595

Petr. Mij. f95,75; W. A. Z. f3,—; M. C. K. V. f100.—

Rotterdam: J. A. H. f10; Int. Cred. en Hand. Ver. f1000,—; Nieuwe Rott. Courant f310,—; G. A. M. d. B. f25,—; Sch. & Co. f50,—; Dr. D. K. f5,—; Mevr. J. P. f25,—; G. W. D. f10,—; A. D. f8,50; J. J. P.—F. M. f5,—; A. H. f10,—; „Abr. v. Stolk & Zoonen” f100,—; W. Ph. J. H. f25,—; H. W. D. H. f10,—; A. R. en P. S. G. f50,—; W. J. K. f4,—; Mej. J. E. R. f5,—; K. & S. f100,—; P. H. f10,—.

Utrecht: Dr. A. J. S. v. L. f10,—; Prof. Dr. A. K. M. N. f15,—; Pays-Bas f20,—; Mej. A. C. B. f1,50; Jhr. Mr. W. C. H. G. f10,—; J. M. f2,50; Mej. J. B. f5,—; W. C. M. S. f5,—; Dr. W. A. F. B. f2,50; Prof. H. J. M. W. f10,—; H. E. f5,—; Mr. G. P. v. T. f10,—; G. L. f2,50; Prof. K. de S. f10,—; A. G. v. d. G. f2,50; A. de V.—L. f2,50; J. M. v. W. f2,50; Dr. K. H. f2,—; Ir. J. L. H. f100,—; Dr. J. G. C. V. f5,—; Cath. v. R. f1,—; Mr. J. J. W. f10,—; Dr. C. C. v. d. G. f5,—; Th. E. K. f2,50; S. H. Tj. f5,—; Dr. J. v. d. B. f10,—; H. D. f10,—; Mevr. E. d'A. f30,—; H. S. f10,—; Dr. W. H. f2,50; Dr. J. A. W. v. L. f2,50; Dr. W. I. v. H. f25,—; Mej. J. H. A. B. f5,—; Mr. H. Th. s'J. f10,—.

Arnhem: Mej. J. E. J. f10,—; Ir. H. G. B. R. f10,—; Mr. H. C. K. f25,—; M. R. f2,50; Mr. J. H. f60,—; K. v. K. en F. f100,—; Dr. J. P. f10,—.

Haarlem: N. Th. L. f5,—; F. P. v. d. V. f5,—.

Leiden: W. K. du C. f10,—; Dr. I. J. de J. f10,—; Mej. C. J. S. S. f10,—; Mevr. Wed. H. M. S.—du C. f25,—; C. de R. f10,—.

Baarn: L. B. f50,—; M. B. f50,—; Mej. J. H. v. G. f10,—; Mr. G. B. C. f25,—; W. R. E. f10,—; Ir. C. H. f10,—; Jhr. Dr. G. C. J. v. R. f5,—.

Velp: J. H. W. de Bl. f2,50; D. M. G. H. P. C. f7,—; Prof. Ir. J. K. f25,—.

Hilversum: K. v. K. en Fabr. f100,—; Mej. S. V. C. f25,—; Mevr. Wed. P. J. R.—W. f2,50; A. N. v. S. f100,—; Jhr. J. A. v. K. v. V. f50,—; A. C. L. v. D. f25,—.

Wageningen: Jos. v. d. H. f2,50; Dr. J. v. S. f10,—; Th. N. f10,—.

Oosterbeek: A. M. W. ter L. f25,—.

Eindhoven: J. H. J. B. f50,—.

Naarden: R. B. de B. f5,—.

Katwijk aan Zee: Mr. A. J. d'A. f5,—; Mr. J. Sch. f5,—.

Soest: Ds. B. A. f2,50; R. J. Sch. v. W. f10,—.

Groningen: Jhr. Mr. J. H. F. f5,—; G. F. f2,50; J. N. V. f10,—; Ir. A. S. v. R. f25,—; Prof. Dr. O. de V. f5,—; Uitgevers Mij. J. B. W. f100,—; Jhr. Mr. A. W. L. Tj. v. S. f30,—.

Delft: Fam. J. f10,—; E. a. T. v. P. f1,—.

Haaksbergen: Jan G. J. f10,—; J. G. H. J. f25,—.

Loosduinen: E. G. f2,50.

ALLE INLICHTINGEN GRATIS!

VRAAGT WONINGGIDS!

VESTIGT U TE HILVERSUM!!

„OLTHOFF'S LANDG. & WONINGBUREAU” LANGESTRAAT 67 TEL. 1763

5295

Leden van „Oost en West”.

Het aangewezen adres voor te kwaliteit Melk en Melkproducten is de N.V. Melkinrichting „DE NIEUWE LANDBOUW” 5443 DEN HAAG: SCHEVENINGEN: N.W. Buitensingel 50 Wassenaarschestr. 127 Telefoon 333855. Telefoon 550363.

WENSCHT GIJ

bij Uw terugkeer in Nederland eene aangename bezigheid? Fok dan edelpelsdieren in verbinding met pluimveeteelt!

Inlichtingen en adviezen worden gaarne gratis gegeven door N.V. Pelsdierenfokkerij „De Zilvervos” te Elspeet. — Tel. 3. 5059

P. G. C. HAJENIUS
OPGERICHT 1826 5467

AMSTERDAM Rokin 92/96 'S-GRAVENHAGE Noordeinde 64

SIGAREN SIGARETTEN, TABAK

GEBR. VAN OOSTERHOUT - BREDA
GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
GINNEKENWEG 138 5291

KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN

LOUIS KORIJN & Co.
Anno 1880 5516

Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Heerengracht 418
Bijkantoor: 's-GRAVENHAGE, Mauritskade 1
Telefoon 115960 (3 lijnen)
Haagsche Beurs, Telefoon 110616

EFFECTEN - COUPONS

WESSELING & Co.
ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
TELEF. 2092 5635

5132

Goet van Meester

Groote sorteering:
LEDIKANTEN
MATRASSEN
KARPETTEN
LINOLEUM enz.

en voor de Tropen o.a.
LEDIKANTEN met BALDAKIJN
 Tule voor **KLAMBOES** - Kleurschte Gordijnstoffen
 Alleen prima kwaliteiten — Lage prijzen

Den Haag
 In de Jan Hendrikstraat 5149

PENSION MILL
 WAGENSTRAAT 125 — DEN HAAG

Vol pension vanaf
f 3,50 PER DAG

Prima keuken, goede bediening, ook kamers
 zonder pension vanaf f 0,80. 5153

W. MULSTEGE
 v/h M. EVELEIN
CONFISEUR-PATISSIER

Levering van Dinners voor alle feesten.
 Speciaal adres voor de onvervalschte 5163

INDISCHE SPEKKOEK.
 8 maal bekroond met hoogste onderscheiding.
 Valeriusstraat 25 - Telef. 333366 - Den Haag

Pension van Bijsterveld
 Speciaal adres voor eerste klasse Familiën.
 Bezuidenhout 48-50 — Den Haag

Chique appartementen met koud en warm
 stroomend water

Prima keuken Privé Badkamers
 Telefoon 771577 5613

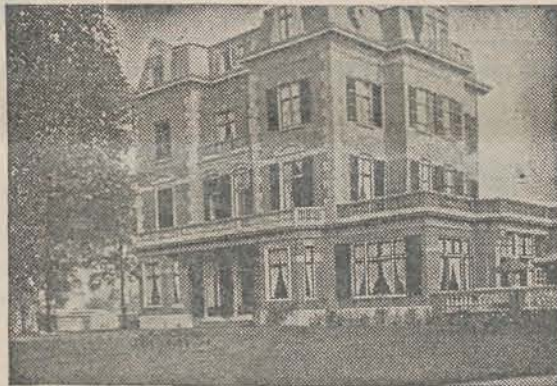
C. VAN KAMPEN
 Behangerij — Stoffeenderij

Verhuizingen 5037
 Badhuisweg = APELDOORN

N.V. „MEUBELKUNST“
 MODERNE WONINGINRICHTINGEN
 „Indanthren“ Meubel- en Gordijnstoffen

Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect.
 Eigen fabriek. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
 Toonkamers: 5484
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

— HERSTELLINGSOORD —
„Huize Maria Emalia Dorrepaal“
 gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving
 met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor
 repatriërenden en herstellenden, die, op advies van
 een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension
 f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte
 inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de
 Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5549

KAWEE'TJES
DEN HAAG

RESTAURANT BOSCH 5203
 ZOUTMANSTRAAT 61 — Telefoon 336949
 Gelegenheid tot Dineeren van 5-8 uur.
 Vleesch, Groenten, Aardappelen f 0.90. Soep, Vleesch,
 Groenten, Aardappelen f 1.—. Soep, Vleesch, Groenten,
 Aardappelen, Nagerecht f 1.25. Wijn, Bier, Limonade, Spuit-
 water, naar keuze, in het Restaurant, bij Menu inbegrepen.

VERLOFGANGERS. Wegens vervr. vertrek naar
 Indië ter overn. een mooie gr. kamer met balc., in Heeren-
 huis Bezuidenhout, met uitz. op 't Bosch, gebr. van zitk.,
 bad en telef. en voll. pension voor 2 pers. Prijs f 75.—
 p. m. p. p. Veel ruimte voor koffers. Brieven no. 5205
 bur. van dit blad, Wagenstraat 37, Den Haag.

BERGEN OP ZOOM
 Gereserveerd voor de 5472
Firma L. H. v. d. AA,
Fotograaf, Bergen op Zoom.

Veenendaal: Fa. Gebr. v. L. f 25.—
 Wilp: C. E. de F. f 10.—; E. W. B.—de F.
 f 10.—
 Driebergen: A. J. L. f 5.—; Mr. Dr. C. F. S.
 f 10.—
 Barneveld: A. J. B. f 5.—
 Bussum: Dr. E. v. d. S. f 25.—
 Lausanne: J. H. S. f 25.—
 Koudekerke: Dr. J. J. v. d. H. f 10.—; Mr. P.
 L. f 10.—
 Zundert: L. H. A. V., f 10.—; Wed. de B. v.
 A. en Zn., f 10.—
 Erkhuizen: D. V., f 10.—; K. D. B. Jr., f 10.—
 Maasland: G. P. V., f 15.—
 Voorburg: K. H. O., f 1.—; D. B. Sr., f 2.50;
 J. Bl. v. O., f 25.—
 Apeldoorn: Mr. L. J. D., f 5.—; W. B., f 10.—;
 H. G. L.—R., f 2.50.
 Heerlen: Ir. C. J. B., f 20.—; K. v. K. en Fabr.
 f 500.—
 Lunteren: R. D., f 25.
 Amersfoort: Mevr. J. E. v. L.—v. d. W. f 25.—;
 A. M. C. M., f 1.—; N.V. H. mij. J. H. v. d. M.,
 f 15.—; Mr. E. H. B., f 10.—; Dr. J. B., f 25.—;
 J. P. D., f 5.—; Centr. Verw. W. en D., f 5.—; Jhr.
 S. M. v. R. V., f 10.—; P. A. v. d. S., f 2.50;
 J. R. T. N., f 50.—; Ir. J. P. H., f 5.—; G. L. C. f 5.—
 E. J. L., f 100.—
 Almelo: H. de V., f 10.
 Twello: Mr. G. A. C. f 10.—
 Den Helder: F. W. S., f 25.—; A. M. E., f 10.—
 De Bilt: dr. H. G. C., f 10.—; Ir. W. F. de M.
 v. O., f 2.50; Dr. C. B., f 10.—

Helmond: Drrr. Jhr. C. F. W. v. H., f 5.—
 Dordrecht: Wed. Mr.—H. J. K. D., f 10.—
 Ginneken: P. C. L., f 5.—; N. O. J. de P. G., f 5.—
 Zeist: R. F. v. D., f 5.—; W. A. Sw., f 5.—; A.
 H. M., f 1.90; L. J. M. de B., f 2.—; Dr. N. J. S.,
 f 2.50; J. G. W. B., f 5.—; J. C. E., f 1.—; H. F. Kl.,
 f 10.—; Mr. N. H. v. V. v. B., f 10.—; Dr. Joh. E. E.,
 f 10.—; Mr. H. v. M., f 25.—; W. H. A. v. d. M.,
 f 2.50; C. v. R., f 10.—
 Oude Tonge: J. v. I., f 10.—
 Rijsenburg: F. Gr. v. H., f 10.—; Mevr. M. S.—B.,
 f 5.—
 Breda: Jhr. A. F. K. G., f 5.—; H. K., f 2.50;
 C. L. A. E. B., f 5.—; Jhr. A. D. L. T., f 10.—
 Zwijndrecht: L. J. R., f 10.—
 Doorn: J. H. f 1.—
 Deventer: J. v. D., f 2.50; Off. Corps 1e Half
 R. H., f 27.—; P. A. K., f 10.—
 Gouda: Dr. J. P. T., f 10.—; J. H., f 5.—
 Vierhouten: Fam. M., f 3.—
 Wassenaar: M. S., f 10.—; Mr. N. A. T., f 2.50.
 Leeuwarden: A. v. d. M., f 10.—; Mr. C. B., f 5.—;
 M. K., f 5.—
 Amerongen: W. G. J. v. H., f 2.50.
 Sittard: B. Col. St. Jozef, f 25.—
 Bilthoven: L. v. A. f 2.50.
 Roden: G. D. B., f 5.—
 Weenen: A. v. H., f 100.—
 Lochem: Mej. H. J. R., f 2.50.
 Nieuwe Tonge: C. v. G., f 10.—
 's Gravenzande: F. C. D. f 25.—
 Alphen a. d. Rijn: v. D. Jr. f 10.—
 Winschoten: J. A. K. f 5.—; Stoomhoutz. v/h. E.
 P. f 5.—
 Genève: Dr. E. M. f 100.—; Jhr. Mr. W. H. J. v. A.
 v. W. f 20.—
 Wildervank: H. K. M. f 5.—; S. en J. D. f 10.—
 Veendam: E. J. D. Jzn. f 25.—; Stroostoff. „Phoenix“
 f 10.—
 Zwolle: J. A. M. f 10.—
 Huis ter Heide: Dr. W. L. F. K. f 5.—; D. F. f 2.50.
 Kampen: E. J. W. v. d. S. de G. f 2.50.
 Gorsel: P. B. f 5.—
 Nijmegen: Mr. M. C. O. f 10.—
 Schiedam: N. V. Hoeks Machinehandel f 100.—; J. J.
 v. d. H. f 5.—
 Heemstede: F. H. J. L. f 10.—
 Haren: Mej. T. J. S. f 2.50.
 Willemstad: J. M. v. R. f 5.—
 Giekerk: S. T. f 5.—
 Wieringen: Ir. J. L. f 5.—
 Weesperkarspel: P. Sluis Pluimveevoederfabriek
 f 25.—
 Bergen op Zoom: C. A. P. f 5.—; F. J. A. K. f 5.—
 Zuidland: J. ten S. f 5.—
 Harlingen: H. J. A. f 2.50.
 Soesterberg: N. J. ten B. f 25.—
 Maarssen: Plaatwerkerij P. B. & Zn., f 5.—
 Gorinchem: J. A. H. f 10.—; T. E. f 5.—
 Goes: Goesche H. B. S. f 80.—
 Blaricum: I. M. S. f 10.—
 Kortgene (Z.): A. G. C. D. f 25.—
 Rijswijk (Z.-H.): mej. M. v. J. f 5.—; Ulbo J. M. f 5.—;
 Dr. C. v. d. S. f 2.50.
 Stadskanaal: W. H. f 2.50.
 Assen: Meisjes M. U. L. O. f 6.78.
 Valkenburg (L): C. J. C. K. f 2.50.
 Borne: I. J. S. T. f 50.—
 Hillegersberg: L. J. v. d. E. f 2.50.
 De Lier: C. W. O. f 1.50.
 Maastricht: K. v. K. f 100.—; T. J. B. f 5.—
 Vlaardingen: H. W. de M. f 50.—
 't Zandt: Not. G. E. f 2.50.
 Vianen: M. E. H. f 10.—
 Laag Zuthem: Kinderen bijz. school f 3.20.
 Sas v. Gent: A. H. L. de B. f 5.—
 Deze bedragen vormen een totaal per giro ontvangen
 som van f 9.266,38
 Reeds verantw. over het tijdvak van 30 Juni
 t/m. 17 Juli (Zie vorig K. W.) „16.051,25
 f 25.317,63

Per kas ontvangen aan contanten door per-
 soonlijke afdracht, poswissels enz., v/m. 30
 Juni t/m. 25 Juli (hierbij inbegrepen een
 bedrag van f 266.50, vermeld in vorig No.):
 B. B., Soest, f 10.—; Mr. J. W., Haag,
 f 10.—; J. M. C. A. N., Haag, f 2.50; L. M.,
 Haag, f 10.—; M. H., Bergen a. Z., f 1.—; Mr.
 Joh. B., Haag, f 50.—; Comm. Inst., Helder,
 f 100.—; A. J. V., Haag, f 10.—; Mevr. W. B.,
 Haag, f 2.50; W. F. L., Haag, f 10.—; H. N.,
 Haag, f 10.—; M. H., Bergen o. Z., f 1.—; Mr.
 J. v. A., Haag, f 1.—; Mevr. W., Haag, f 2.—;
 A. St. v. L., Haag, f 5.—; Jkv. J. v. d. B.,
 f 5.—; Coll. of Comm. Formosa, Haag, f 7.50;
 Mevr. T. de J., Haag, f 5.—; G. F., Haag,
 f 10.—; Mevr. A. K.—M., Haag, f 10.—; M.
 v. D., Haag, f 2.50; Dr. H. F., Utrecht, f 10.—;
 L. P. v. M., Haag, f 1.—; Dr. L. E. v. d. D.
 de J., Schönau, f 10.—; M. J. Q., Goes,
 f 10.—; Kamer v. K., Zürich, f 24.—; Dames
 N. N., Haag, f 58.72; F. H. J. B. Haag,
 f 1.—; v. A. Vierhouten, f 10.—; Mevr. H.
 geb. H., A'dam, f 100.—; L. D. D., Haag,
 f 10.—; tezamen „523,72
 en door storting bij het Agentschap der

SCHRÖDER

GROENMARKT

DEN HAAG

TELEFOON 1-1-6-1-7-3

5506

GELAKTE MEUBELEN
IN DE GROOTSTE VERScheidenHEID VOOR
BABY- KINDER- EN SLAAPKAMER

COMPLETE!
SLAAPKAMER-
AMEUBLEMENTEN
IN EDELE HOUTSOORTEN

VRAAGT ONZEN
PHOTO ALBUM
TER INZAGE

Nederl. Handelsmij., alhier, wegens bijdragen per chèque enz. v/m. 30 Juni t/m. 25 Juli (met inbegrip vorig bedrag van f 2379,05 — Zie K. W.): P. P., Haag, f 9,70; Mevr. D. C. A.—B., Haag, f 97,50; J. F. R. v. d. W., Bad Ems, f 1000,—; E. I. G., Vosges, f 24,85; H. M. de K. M., Haag, f 1000,—; Jhr. Mr. J. W. G.—B. v. H., Velsen, f 50,—; B., Genève, f 100,—; Kamer v. K., Londen, f 97,—; Les Consign. R., R'dam, f 100,—; S. E. R., Hilversum, f 300,—; v. H., Scherpenzeel, f 9,70; tezamen 2.788,75

Totaal . . . . . f 28.630,10

Stort uwe bijdrage bij de Vereeniging „Oost en West”, Kortie Voorhout 6, Den Haag, — Giro No. 14574.

HET NAT. STEUNCOMITÉ.

Het Informatie-Bureau der Vereeniging „Oost en West”

VERSLAG OVER HET JAAR 1930/1931

(in verband met den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië.)

door

H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

In het verleden zijn van tijd tot tijd pogingen gedaan om de markt voor een bepaald artikel te stabiliseeren; deze zijn bijna allen mislukt. Zij die deze pogingen ondernamen, waren — aldus Chadbourne — even intelligent, even vast besloten en zagen even ver vooruit als wij hebben trachten te doen. De tijd zal echter leeren, dat wij van hun ervaring hebben geleerd en de reden waarop ik dit geloof baseer, is, dat voor het eerst een artikel van wereldbelang tot object van een overeenkomst is geworden, welke de volgende essentiële punten bevat:

1. Ter zijde stelling van surplus voorraden om over een langere periode geleidelijk te worden verkocht.

2. Beperking van de productie in de voornaamste uitvoerlanden der wereld, zoodat de toekomstige productie, plus jaarlijksche verkoopen uit de surplusvoorraden, gelijk zullen zijn aan het verbruik en dit niet zullen overtreffen.

3. Regeeringssanctie om de regelingen te controleren, zoodat recalcitrante producenten geen gelegenheid krijgen, te profiteren van wat anderen doen.

Slagen wij, en ik ben overtuigd, dat wij het zullen doen, dan zullen wij een nieuw hoofdstuk hebben geschreven in de economische geschiedenis na den oorlog. (Zie Nieuwe Rott. Ct. 10/5-'31-Ocht.bl. A, „Het plan Chadbourne”). Men heeft in Indië, weliswaar na rijp beraad, maar toch met bekwamen spoed, de restrictie aangelegenheden, waar het hier om gaat, in studie en in behandeling genomen. Bij den Volksraad werd n.l. ingediend de Indische ordonnantie strekkende tot een tijdelijke beperking van den uitvoer van suiker, waarbij export zonder schriftelijke toestemming der Regeering wordt verboden. De maximum hoeveelheid van de voor export in aanmerking komende suiker wordt voor ieder jaar voor geheel Ned.-Indië vastgesteld door een Regeeringsbesluit. Overtreding van het besluit wordt strafbaar gesteld met een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een boete van ten hoogste f 10.000, terwijl op in den uitvoer betrokken schepen beslag kan worden

gelegd. Aan de Memorie van Toelichting op genoemde ordonnantie tot wettelijke regeling van den suikerexport wordt het volgende ontleend: De ordonnantie wordt ingediend in verband met het vijfjarig plan van Chadbourne. Het gevolg van dit plan is, dat Java in normale gevallen niet meer kan produceren dan 2.300.000 tons per jaar. De Javasuikerindustrie bezit echter een overschot uit de oogsten van de laatste twee jaren van 500.000 tons. Dit overschot moet langzamerhand uit de markt worden genomen, hetwelk beteekent een gemiddelde van 100.000 tons per jaar voor den duur van het vijfjarigen plan, waardoor dus de export van suiker uit de nog te verwachten oogsten slechts 2.200.000 tons per jaar wordt.

Verder wordt nog geschat, dat de nieuwe oogst van Java alweer een overschot zal opleveren van 400.000 tons, waardoor de noodzaak ontstaat van een nieuwe vermindering van de te exporteeren hoeveelheid met een vierde deel van 400.000 tons, hetgeen tot resultaat heeft, dat de voor export in aanmerking komende hoeveelheid uit de oogsten na 1931 slechts 2.100.000 bedraagt. Deze hoeveelheid kan echter verhoogd worden tot 2.200.000 tons per jaar in verband met de geraamde toeneming van het gebruik van suiker in het Verre Oosten met ongeveer 100.000 ton. — Zie Aneta telegram van 27 Februari. — Het Vaderland van 27 Febr. '31. Avondblad A.

De ordonnantie is met 1 April van dit jaar in werking getreden. Het behoeft geen nader betoog, dat de suikerrestrictie een middel is, dat men te baat heeft moeten nemen als gevolg van den algemeen deplorabelen toestand op een gebied waaronder de geheele wereld in deze tijden gebukt gaat. In het verleden heeft de suiker de nog niet vergeten crisis van 1883 meegemaakt, waaruit de suikerproducenten op Java de les hebben getrokken om zich voor een nieuwe crisis te beveiligen tijdens het bloeitijdperk van de suikerindustrie, gerugsteund door de Brusselsche suikerconventie. De oorlog heeft evenwel die conventie te niet gedaan, terwijl in verschuldende landen de inheemsche rietsuikercultuur weder werd beschermd.

De heer G. A. P. Weijers, oud-chef der cultures van de Internatio, die op 18 Maart 1931 in de vergadering van het departement Den Haag der Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel over de malaise der cultures een voordracht heeft gehouden, is van oordeel, dat de depressie eerst zal verdwijnen, wanneer in de handelspolitiek van Amerika en andere landen verandering is gekomen. De suikerproducenten zullen volgens hem moeten overwegen of de hoofdsuiker niet het hoofdproduct moet worden in plaats van superieure hoofdsuiker. Vertikale uitbouw lijkt niet onmogelijk b.v. het verder dienstbaar maken der melasse en van de ampas. De suikerfabrikant moet industrieel in breder betekenissen des woords worden. En ondanks het optimisme van den heer Weijers, dat de Javaplanters de crisis wel te boven zullen komen, verwacht hij alleen verbetering, welke komen moet van de voortschrijdende stijging der suikerconsumptie en het geleidelijk aan verlaten van verkeerde handelspolitiek. De oplossing zal volgens hem wel uitsluitend gevonden moeten worden in de toepassing van het plan Chadbourne, welke met groote moeilijkheden zal gepaard gaan.

Wij zijn het eens met een der debaters na de gehouden voordracht, den heer Van der Valk, die meende dat er een directe en een indirecte invloed der conjunctuur op de suikercultuur zijn. Met de daling van de suikerprijzen neemt het protectionisme steeds toe en tot hoever zal dit wel moeten gaan?

Het suikervraagstuk is in een nieuw stadium gekomen door de mislukking van de handelconventie te Genève. Z.i. zal 't wel eenige jaren duren, eer de zaak terecht komt. Wij teekenen hier aan, dat ondanks het aanvankelijke succes van den heer H. Colijn te Genève, v.n.l. door toedoen van Engeland, het resultaat der handelconventie per slot van rekening nihil is geweest, althans voorloopig van de baan is. Bij alle gepraat van restrictie wordt veel te veel verwaarloosd de rol van den handel, naar het oordeel van den heer Weijers, wiens taak op de schouders der producenten wordt gelegd, die er niet voor geoutilleerd is. En allermindst de rubber. Wanneer wij weten dat wat dit artikel betreft Ned.-Indië 35 pct. der wereldproducte levert, terwijl de cultuur der bevolkingsrubber 11000 ton per jaar bedraagt of 13 pct. der wereldproducte, dan ziet het er zeer somber uit, nu de prijs thans gedaald is tot 14 cent per half kilo. Deze buitengewone lage prijs is het gevolg van de depressie in de autobandenindustrie, die voor 95 pct. de rubber verwerkende industrie uitmaakt, en tot en met 1929 de productie volledig heeft geabsorbeerd tegen redelijk winst latende prijzen, niet tegenstaande de twee remmen: langer duur der banden en 35 pct. gebruik van oude rubber bij de fabricage van nieuwe.

(Zie hierboven „De Malaise in de suiker en de rubber”. — Voordracht van den heer G. A. P. Weijers, waarvan een uitvoerig exposé in Het Vaderland van 19 Maart '31 — Ochtendbl. A.)

Men staat ten aanzien der toekomst van de rubbercultuur voor controversen, in dien zin, dat als iets waar is het omgekeerde ook waar is. Zoo komt

de heer Paul R. Mahony, vice-president van de Goodrich Corporation, die in Maart '31 te Batavia vertoefde en een onderhoud met de Java-Bode heeft gehad met de optimistische uitspraak voor den dag, dat de toekomst van rubber als product zeer gunstig is. Op het oogenblik, zoo zeide hij, fabriciert de Goodrich Corporation 32000 (excusez du peu), maar wij zijn hier in Amerika) verschillende rubberbrikaten en onze onderzoekingen op het gebied van rubber — een voornaam onderdeel van ons bedrijf — vinden steeds nieuwe onderwerpen van studie, welke leiden tot aanwending van rubber.

Als voorbeeld neem ik b.v. het materiaal voor de verpakking van schroefaskokers bij schepen. Niemand dacht eraan rubber hiervoor aan te wenden. Ons onderzoeksbureau nam proeven met rubber en op het oogenblik wordt bijna uitsluitend rubber hiervoor gebruikt (Zie: „Een onderhoud over rubber”, in de Nieuwe Rott. Ct. van 8 April '31. — Ochtendblad A.)

Zoo veel is zeker, dat naar Mahony's meening, het terrein waarop rubber zich kan bewegen, slechts voor een klein gedeelte bewerkt is. De eigenschappen van het materiaal — rubber kan zoowel zacht als zijde, als hard als metaal worden gemaakt — zijn van dien aard, dat steeds toepassingen zullen worden gevonden. Wanneer wij dit lezen, ja, dan lijkt de rubbercultuur nog volstrekt niet ten doode te zijn gedoemd, alleen in deze tijden moet men er op bedacht zijn, dat alle berekeningen en verwachtingen ten slotte blijken te falen. Men worstelt om die cultuur boven water te houden, gedachtig aan het *luctor et emergo* (ik worstel en kom boven) devies der provincie Zeeland.)

De Engelschen verwachten alle heil van een streng door te voeren restrictie en geen gedwongen restrictie-plan, dat niet zoowel de Ned.-Indische als Britsche rubberproducenten omvat, kan op den langen duur doeltreffend zijn. De Morning Post zegt: de Nederlandsch-Indische regeering zal ongetwijfeld wel het voor en tegen van een restrictie hebben overwogen, alvorens te besluiten, niet actief op te treden, waardoor een groote industrie in een chaos moet komen, doch wij kunnen niet vinden, dat de door haar opgegeven redenen voor dit besluit erg logisch of overtuigend zijn. Het blad betreurt, dat alle, behalve de krachtigste, plantages thans gevaar loopen te moeten liquideeren of bankroet te gaan, waartoe vele ongetwijfeld zullen komen. Deze Engesche persstemmen dateeren van September 1930. — Aangaande die rubberrestrictie waarover reeds zoo ontzettend veel is geschreven in couranten en in vlugschriften, heeft Het Vaderland ons ingelicht door zelf informaties in te winnen bij het Departement van Koloniën in het begin van de maand Mei van dit jaar. (Zie het artikel „De Inlandsche Rubbercultuur” in Het Vaderland van 9 Mei 1931 — Avondbl. A.) Aan dit blad werd medegedeeld, dus van officiële zijde, dat de Indische regeering tot heden geen actieve houding heeft aangenomen, aangezien zij de tot nog toe voorgelegde plannen onvoldoende achtte.

Het is daarom niet wel denkbaar, dat zij, langs een omweg, toch aan de restrictie zou medewerken, welke zij openlijk gedesavoueerde heeft.

De mogelijkheid is echter niet uitgesloten, dat door sommige hoofden van gewestelijk bestuur in bepaalde streken de regeling is getroffen om door het niet meer uitgeven van gronden voor rijstbouw de inlandsche rubberproducenten er toe te brengen een gedeelte van hun aanplant om te hakken en voor rijstvelden geschikt te maken. Er is bij de Regeering steeds een zekere zorg, dat de Inlander niet alles op één kaart zet, aangezien de mogelijkheid bestaat, dat de voedselvoorziening dan in gevaar komt. In den tijd van rubberhoogconjunctuur werden padivelden omgezet in rubberplantages met het bekende gevolg van een enormen export van bevolkingsrubber, terwijl de rijst in gevaar moest komen. Zoolang nu de rubber meer opbracht dan de rijst kostte, was de toestand niet zorgwekkend; het was zelfs een economisch voordeel. Maar bij een daling van de prijzen der exportproducten komt de Inlander al spoedig in het gedrang met zijn voedselvoorziening. Daarom zullen aan de Inlanders hier en daar aanwijzingen gegeven zijn door het bestuur, buiten de centrale regeering om, dat het in hun eigen belang wenschelijk zou zijn de rubbertuinen om te zetten in padivelden. Deze aanwijzingen dragen dan echter het karakter van een vaderlijke raadgeving of volgens het aloude beproefde bestuursrecept van een *parentah aloes* (zachten dwang). Op het Departement beschikte men echter betreffende een stelselmatig in die richting gevoerde politiek der Indische Regeering over geen enkel officieel gegeven.

Wat nu feitelijk de reden is, dat restrictieplannen bij andere wereldproducten wel tot stand komen en in werking worden gebracht en zulks bij rubber niet het geval is, lezen wij in het artikel „Rubberrestrictie” in het Avondblad A. van de Nieuwe Rott. Ct. van 1 April 1931. — Het antwoord daarop is, dat bij de rubber een der belangrijkste productengroepen niet bereikt kan worden, zoodat die groep aan de restrictie geen deel zal nemen, n.l. de bevolkingsrubbercultuur in Ned.-Indië.

Deze is n.l. een bedrijf van zelf in het leven

geroepen, met vrijwel geen kapitaal en gedreven zonder vaste lasten, elastisch van karakter evenals het product zelf. Zonder financiële voorzieningen, zooals bij een Europeesch geleid bedrijf noodzakelijk, kan het bevolkingsbedrijf van dag tot dag ingekrompen of uitgezet worden. De kostprijs varieert ook niet veel bij inkrimping of uitzetting. De eenige factor, welke remmend werkt op uitzetting van het bedrijf kan zijn tijdelijk gebrek aan tapvolk, doch het verleden heeft geleerd, dat ook deze factor niet overwegend is, om naar gelang van hooger of lageren marktprijs uit te zetten of in te krimpen. De participanten in het bevolkingsbedrijf nemen bij vergelijking van die eene Europeesche onderneming een bevoorrechte positie in. Zij kunnen geduldig afwachten wat de markt doen zal, te meer ook wijl zij de rubberaanplant als nevenbedrijf uitoefenen, terwijl voor de op Westersche leest geschoeide bedrijven elke productievermindering direct stijging van den kostprijs beteekent en stil liggen het aanvaarden van meer of minder zware lasten van toezicht en onderhoud volstrekt niet uitsluit en natuurlijk zonder inkomsten, hetgeen verarming tot gevolg heeft. De groote moeilijkheid der situatie ligt dus in het feit, dat als de Europeesch gedreven ondernemingen, door zich belangrijke offeringen te getroosten, er in zullen slagen den marktprijs op te voeren, daarvan de bevolkingscultuur direct kan profiteren, zonder dat het haar iets gekost heeft. Die deelneming door de bevolkingscultuur zal kleiner of groter worden naarmate de prijs stijgt en uiteindelijk zoo groot worden, dat er wederom te veel aanbod tegenover vraag zal komen en de markt wederom in zal zakken tot beneden het peil, waarop de bevolkingscultuur zich voldoende genummerd acht en zich dus uit de productie terugtrekt. Al naar gelang de marktprijs stijgt zal het bevolkingsproduct door ruimeren aanvoer groote prijsstijging voorkomen, hetgeen remmend werkt voor de europeesche ondernemingen met hare groote lasten. Om verder kort te zijn, wij lezen waar het hier op aankomt, dat de ondernemingen, willen zij op den duur bestaansrecht tegenover de bevolkingscultuur hebben, zulks alleen kunnen bereiken door tot een kostprijs van het product te werken, welke haar een marge laat bij den kostprijs, welke de bevolking weinig of niet tot tappen brengt.

Rubberondernemingen welke daartoe niet in staat zijn, zijn veroordeeld als zoodanig te verdwijnen; voor deze helpt op den duur geen restrictie; zij zijn niet waard om tijdelijk voortgeholpen te worden ten koste van die ondernemingen, die wel in staat zijn aan de concurrentie van het bevolkingsproduct het hoofd te bieden. Er wordt wel eens beweerd, dat de bevolkingscultuur door overtapping, verwaarloozing en brandschade wel successievelijk ten gronde zal gaan, doch zij die zulks beweren, zijn niet op de hoogte van de enorme uitbreiding dezer cultuur in de jaren 1925 en 1926, welke van zoo'n omvang is, dat wanneer deze geheel in tap zal komen, zij ten minste viermaal zooveel productie zal kunnen leveren als de maximum productie van de bevolkingsrubber tot nu toe in eenig jaar is geweest.

Volgens den schrijver, waarmee hij eindigt, ligt het belang der ondernemingen dus zeker niet in de richting, een marktprijs kunstmatig te verkrijgen, zóó hoog, dat die enorme uitbreiding door de bevolking in tap gebracht zal worden. De oud-Resident van Djambi, de heer C. A. Poortman, die zich sedert jaren met de studie der rubbercultuur bezig houdt en door zijn jarenlang verblijf als hoofd van gewestelijk bestuur van Djambi, — het gebied bij uitnemendheid van de bevolkingsrubbercultuur — alleszins bevoegd is over het restrictie-vraagstuk een oordeel te vellen, waarmede men van hoogerhand ook terdege rekening houdt, heeft in een ingezonden artikel „Rubberrestrictie” (zie Nieuwe Rott. Ct. van 8 April 1931 — Avondbl. B) ten volle zijn adhaesie betuigd met bovenstaande uiteenzetting van het gecompliceerde vraagstuk der rubberrestrictie in het Avondblad A. van genoemde courant van 1 April 1931. Wat daarin is geschreven „is in elke ainea juist”, zegt hij.

Reeds in het Pol. Econ. Weekblad (thans „De Rijkseenheid”) van 5 Maart 1930, no. 23, gaf de oud-Resident Poortman een proeve van regeling tot kanalisering der Inlandsche rubberproductie. Hij acht den rechtsgrond van zoodanige regeling aanwezig in het gevaar (o.i. zeker niet illusoir), dat er schuilt in de uitgestrekte braakliggende rubberbosschen der Inlandsche bevolking voor die bevolking zelve, voor de middelen van het Ned.-Indisch gouvernement en voor de belangen der Europeesche ondernemers „Op grond mijner ervaring”, eindigt hij zijn uitvoerig ingezonden artikel, „blijf ik de meening toegedaan, dat en de Inlandsche bevolking zoodanige regeling rustig zal accepteren én dat deze mogelijk en uitvoerbaar is. Kunnen Europeesche organisatie en landbouwkundige kennis het zóó ver brengen, dat rubber tegen de huidige prijzen nog met winst kan worden geproduceerd, dan is de aan bandjigevaar onderhevige Inlandsche rubberstroom geneutraliseerd en gevaarloos geworden. Dit tijdperk is er evenwel nog niet.”

Van Week tot Week.

Van Maandag 20 tot Zondag 26 Juli.

De minister van buitenlandsche zaken van China, Wang, verzocht de bemiddeling van den Chineesch consul te Medan voor de ontbinding van de plaatselijke afdeling der Kuo Min Tang, staande onder leiding van Teoh Lam Bian, welke niet officieel erkend is. Dit is wellicht eene goeddelijke maar zeker geen protocollaire wijze van handelen van een Min. v. Buitenl. Zaken.

Men vraagt zich af, of de St. Mij. „Nederland” gebroken heeft met de goede en mooie traditie, om bij vertrek harer mailboten uit de groote Indische havens, Soerabaja, Priok en Belawan, ons Wilhelmus ten afscheid te doen weerklinken; en zoo ja waarom?

De Bataafsche Petroleum Mij. te Pangkalanbrandan ontsloeg 12 employé's wegens rationalisatie van het bedrijf.

Het voorstel van B. en W. van Semarang om althans in 1931 geen korting toe te passen op de salarissen van de gemeenteambtenaren, werd met de stem van een Inheemsch lid tegen door den gemeenteraad aangenomen.

De gemeenteraad van Batavia verwierp met 15 tegen 6 stemmen het voorstel van B. en W. inzake de salarisverlaging met 5 %, nadat een amendement van inlandsche zijde, er toe strekkende de verlaging niet toe te passen op salarissen beneden de f 50, was verworpen.

Omtrent de op 21 dezer te Londen gehouden vergadering van het internationale tincomité wordt gemeld, dat de voorzitter mededeeling deed van de aansluiting van Siam bij het controleschema. Zoodra nog enkele bezwaren uit den weg zijn geruimd zal de regeering van Siam gedelegeerden in het comité benoemen.

De recherche achterhaalde een partij brownings aan boord van het Duitsche stoomschip Neumark, komende uit Antwerpen.

Of tegen den gezagvoerder of de reederij de noodige stappen genomen werden, en zoo ja welke, meldt het bericht echter niet.

Naar verluidt zou een groote in Indië werkende firma het voornemen koesteren een modern geoutilleerde emaillefabriek op te richten, zulks in concurrentie met de uit Oostersche landen geïmporteerde laaggeprijsde emaille-artikelen.

Men verneemt, dat de N. I. S. momenteel dagelijks 800 à 900 tons suiker uit de Vorstenlanden naar Semarang afvoert tegen 4000 tons verleden jaar in dezen tijd. Voor het suikervervoer werd (in tegenstelling met vorig jaar dagelijks 8 extra treinen) geen enkele extra trein ingelegd. Een vierde deel van de maximum laadcapaciteit van de N. I. S. aan gesloten goederenwagens wordt niet gebruikt, terwijl in normale omstandigheden in dit jaargetijde een tekort aan wagens is.

De Arabische en Mohammedaansche gemeenschap te Palembang is in beroering gebracht naar aanleiding van de beweerde houding van de Italiaansche regeering in Tripolis. In verband hiermede worden alle Italiaansche artikelen geboycot. Te Soerabaja is een dergelijke actie begonnen, terwijl de Arabieren te Batavia tegen Zondag een vergadering hebben belegd. Een en ander staat in verband met geruchten dat een moskee ergens in Tripolis verbouwd wordt teneinde deze te gebruiken voor Katholieke kerk.

Indien de reparatie van de „Sumatra” tijdig gereed is, zal deze kruiser met de „Java”, de „Flores”, vier onderzeeërs en zes watervliegtuigen op 12 September a.s. te Tandjong-Priok aanwezig zijn voor de ontvangst van den nieuwen gouverneur-generaal, terwijl de „De Ruyter” en de „Kortenaer” de „Patria” waarmede de G.-G. reist, op 8 September van Sabang af naar Tandjong-Priok escorteeren.

B. en W. van Bandoeng stellen voor om het door wijlen den hoofdadministrateur van Malabar, den heer K. R. A. Bosscha aan de gemeente nagelaten legaat van f 50.000 te schenken aan het Doofstommeninstituut.

De Regeering heeft van antwoord gediend op de Algemeene beschouwingen van den Volksraad omtrent de begrooting van 1932.

De gouverneur van Curaçao en de hoofdreferendaris, de heer Gronemeyer, vertrokken 20 dezer met de Banckert naar de Boven-Windsche eilanden. Zij keeren op 3 Augustus weer terug.

Op de bij de Koloniale Staten te Paramaribo ingediende suppletioire begrooting wordt een belangrijke inkrimping van den spoordienst beoogd. Voorge-

N.V. Drogisterij
De „Salamander”
„De Haagsche Drogist”
 Winkels door geheel Den Haag,
 Rijswijk en Voorburg. 5050
 Telefonische bestellingen onder no. 110454.

Het Paedologisch Instituut
 te Amsterdam 5108
 geeft paedagogische adviezen.
 Directeur Prof. Dr. J. WATERINK.
 Medisch Adviseur Prof. Dr. L. v. d. HORST.

Mr. W. H. G. BOS en
Mr. A. A. H. DU TOY VAN HEES,
 — Adviseurs in Belastingzaken —
 Speciale afdeling Indisch Belastingrecht
 Kantoor: Bezuidenhoutseweg 57, 's-Gravenhage
 Telefoon 772328 5625

Japon- of Mantelstoffen nodig?
 Alleen bij: 5257
S. J. DE GROOT
 Wagenstraat 48a - Telef. 115177
 Hobbemastraat 47 - Telef. 331601
DEN HAAG

TEL. 119445 TEL. 119445
De Bas & Co's Luxe Verhuur-Inrichting
 SPECIAAL TARIEF VOOR BUITENRITTEN
 TAXI'S 15 CENT PER K.M.
 Dag en nacht geopend. Gratis voorrijden.
 Kantoor: DEIMANSTRAAT 334 — DEN HAAG.
 Betrouwbaar adres voor Indische families. 5143
 TEL. 119445 TEL. 119445

WAAROM??
 gaat U Uw welverdiend verlof doorbrengen in ongezellige, onvrije en meestal dure gemeubileerde woningen, terwijl wij U compleet naar Uw eigen smaak en billijk installeren en bij Uw vertrek binnen 12 maanden Uw meubilair weer voor tweederden (2/3) van den koop prijs terug nemen. 5622
Verkoophuis
 101 GROOT HERTOGINNELAAN 101 - DEN HAAG
 F. J. POT, Dir.

HOTEL DES DEUX VILLES
 BUITENHOF — 's-GRAVENHAGE
 Telefoon 115950, Telegram adres TWEESTEDEN
 Kamers met stroomend water en privé-bad
RESTAURANT DES DEUX VILLES
 Groote Zalen en Salons voor Collations - Diners - Recepties
 — Diner Concert — 5104

VAN MARLE EN BIGNELL

Lange Voorhout 58
's-GRAVENHAGE

KUNSTVEILINGEN
MEUBELVEILINGEN
TAPIJVEILINGEN

Op aanvraag
wordt Catalogus
toegezonden

5551

steld wordt een maandelijksche dienst in te stellen op de goudvelden inplaats van den thans bestaanden wekelijkschen dienst. De spoorbaan blijft met een beperkt onderhoud voorloopig intact, met het oog op een eventuele ontwikkeling van het mijnbedrijf.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht

Wat er in Marokko voor de inheemsche Kunstnijverheid wordt gedaan.
De Musea.

In de drie Musca, welke thans in Marokko onder regeeringszorg zijn tot stand gekomen, te Fez, te Rabat en te Meknès, kan men de vorderingen zien door de inheemsche kunstnijverheid gedurende verscheidene eeuwen gemaakt. Ieder dezer inrichtingen draagt het karakter van de streek, waarin zij gelegen is, daar er de verschillende kunstproducten worden vereenigd van de stad en haar omgeving. Ieder kunstnijverer kan daar dus zien wat zijn tijdgenooten, maar ook wat zijn voorouders, maakten, hetgeen een prachtige leerschool en aanmoediging voor hem is.

Om de voorwerpen in een hun passende omgeving te plaatsen, heeft men daartoe oude paleizen gekozen, waar ze, zooals bij de gereproduceerde foto's blijkt, uitnemend tot hun recht komen. Daar er telkens fraaie tuinen bij zijn, worden deze musea dan ook zeer druk bezocht, zowel door inheemschen als door Europeanen, waardoor hun nut beezen wordt.

Verder schrijft de heer Prosper Ricard, onder het hoofd

Het leerlingchap in de Werkplaats

o.m.: Verzamelen en opbergen van mooie voorbeelden van oude kunst is goed, maar aanmoedigen, bevorderen en tot ontwikkeling brengen van nieuwe kunstvoortbrengselen is voorzeker beter.

In Algerije en zelfs in Tunis, is men wat laat begonnen met deze taak aan te vatten; de uitvoering ervan bestond voornamelijk in het stichten van kunstnijverheidsscholen tot opleiding van inheemsche jongens en meisjes. Dit systeem kan alleen nut hebben in een land, dat geheel zijn oude tradities kwijt is, waar bijna geen kunstnijverer meer zijn, waar dus de jeugd totaal van voren af aan opgeleid moet worden.

In Marokko, waar de toestand minder wanhopig was, waar men bovendien zijn profijt kon doen met de ondervinding in de beide buurlanden opgedaan, is men begonnen met andere proeven te nemen, welke veel doeltreffender bleken te zijn en dan ook voortgezet zijn. Geen enkele school werd er gesticht: de Inheemsche kunstnijverheidsdienst (le Service des Arts indigènes) zocht de kracht van zijn arbeid in de bestaande werkplaatsen.

Er werd een lijst opgemaakt van de bekwaamste kunstnijverer en van die welke voor ontwikkeling in aanmerking kwamen. Men leerde dus niet alleen de voorwerpen, maar ook de makers ervan kennen, en wel moeijijke, maar toch best uitvoerbare taak voor ambtenaren, goed bekend zowel met de volkskunst, als met de taal en de zeden van het land. Men ging op de volgende wijze te werk:

Men vroeg den kunstnijverer naar zijn beste kunnen een zeker voorwerp dat opgevallen was, te vervaardigen, zooals hij dat gewoon was of iets uit het museum te maken. De prijs er van werd te voren overeengekomen, doch zoodanig, dat bij bijzonder goede afwerking een toelage zou worden verdiend en 't bij al te slechte uitvoering zou kunnen worden geweigerd. De aangekochte stukken kwamen dadelijk in de

Permanente Toonkamers van den Dienst

met vermelding van prijs en vervaardiger. Al spoedig kwamen dan liefhebbers, die bestellingen er op deden, welke dadelijk aan den betrokken kunstnijverer werden overgebracht en mochten er wijzigingen van vorm of afmeting gewenscht worden, dan werden deze zorgvuldig bestudeerd en besproken, opdat het voorwerp zijn typisch inheemsch karakter zou behouden.

Natuurlijk begonnen vele groepen van inheemsche kunstnijverer spoedig warm belang te stellen in deze nieuwe werkwijze, welke hun ijver aanvuurde, te meer daar zij er goede inkomsten door kregen. Waren de werkstukken goed uitgevallen, dan werden ze bewonderd en besproken, mankeerde er wat aan, dan volgde strenge afkeuring. In elk geval stichtte deze methode veel nut. Er werden dan ook groote vorderingen gemaakt, de bestellingen namen gestadig toe, zoodat om deze tijdig te kunnen uitvoeren de bekwame patroon zich helpers of leerlingen moest aanschaffen.

De werkplaatsen ontwikkelden zich en werden weldra vergroot, de kunstarbeid kwam op vasten voet te staan en bracht voorspoed aan. Deze beweging breidde zich meer en meer uit en neemt nu met den dag in omvang toe.

Het gewichtigste werk wordt verricht door

De Inspecteurs

In ieder centrum vervult één persoon de taak van inspecteur voor stad en omgeving. Natuurlijk moet zoo iemand algemeen ontwikkeld zijn en grondige studie gemaakt hebben op het gebied der volkskunsten, de inheemsche taal en zeden voldoende kennen, takt en overredingskracht bezitten, beschaafd zijn en goedaardig, maar buitendien beschikken over een groote mate van doorzicht, geduld en geestkracht.

Als zijn werkkring zich ook uitstrekt over vrouwelijke kunstnijverheid-vakken, wordt hij bijgestaan door een Europeesche dame, die hare bemoeienis kan uitstreken tot de huisgezinnen, waarin de inspecteur geen toegang heeft. Op deze manier kan hij echter evengoed een overzicht krijgen van het weef- en borduurwerk, als van den hout- en metaalarbeid der mannen. Ook in de vrouwenvertrekken worden zoodoende bestellingen aangenomen, met het gelukkig gevolg, dat ook daar vermeerdering van inkomsten en van kunstopvattingen binnen komen.

De materiele resultaten

van deze werkwijze zijn waarlijk verrassend. De oorspronkelijk door de administratie der musea bestelde kunstvoorwerpen, blijven de belangstelling trekken zoowel van de arbeiders als van de liefhebbers. Ze dienen ook voor inzending naar de Tentoonstellingen en Jaarmarkten, welke geregeld in Marokko en Frankrijk worden gehouden en zoodoende kan de echte Marokkaansche kunstnijverheid zich met eere handhaven tegenover het prulwerk, dat er helaas nog vervaardigd en te koop geboden wordt, door minder kunstzinnige werkers en kooplieden.

Dit wat betreft het algemeen aanzien van zaken, plaatselijk kan men waarnemen, hoe menige werkplaats in welvaart is toegenomen. Te Fez b.v. zijn meubelmakers, die alleen begonnen, nu met verscheidene helpers en leerlingen werken, en zoowel technisch als artistiek sterk zijn vooruitgekomen, hetgeen hun ook geen windeieren heeft gelegd.

Zoo was er een zeventig-jarige kunstboekbinder, die bij het begin van het Fransche protectoraat, getuige was van den doodstrijd van zijn vak — zo erg was 't toen — doch door toedoen van den doeltreffenden dienst, weer geheel tot opleving kwam en nu weer een even bloeienden tijd meemaakt als toen hij vroeger werkte voor rekening van een sultan, die een groot boekenvriend was, zoodat deze grijsaard een twintigtal kunstarbeiders kon op teiden, die van drie tot tien gulden per dag verdienden. En dit werkt natuurlijk van zelf terug op de toename van lederbewerkeren en leerlooiers, wier zeer verbeterde producten thans rijkelijk ook naar Frankrijk en zelfs naar Amerika worden uitgevoerd. Te Safi is thans een uitgebreide kunstardewerkbeoefening, waarvan de voortbrengselen in een twintigtal depôts zoowel in het land zelf als in den vreemde worden verkocht; alles staat onder toezicht en beheer van den staat.

Ook met de koperwerkers en de mattenvlechters is 't op dezelfde wijze voorspoedig gegaan. En de tapijtweverij heeft in de laatste jaren zulk een hoogen vlucht genomen, dat voor millioenen guldens kan worden aangemaakt, waarvan ongeveer de helft wordt uitgevoerd. Wat tot den opbloei hiervan het meest heeft bijgedragen is:

Het merken der Tapijten.

Vroeger moesten voor deze tapijten, beschouwd als van vreemden oorsprong, in Frankrijk hooge invoerrechten worden betaald. Zij konden toen niet concurreren tegen die van Algiers, welke vrijdom van rechten hadden en evenmin tegen die van Oostersche afkomst, te meer daar de Marokkaansche vaak minder in kwaliteit waren.

Prins Mauritschool

der Ned. Herv. Gemeente
RESEDASTRAAT 26 - DEN HAAG

School voor L.O. met 7 leerjaren

Opleiding H.B.S., Gymnasium e.d. in 6 of desgewenscht in 7 jaar

Cursussen in Fransch, Duitsch, Engelsch en Handenarbeid

5628

Uw voordeel is

koopt in Den Haag bij Sanders.

Wij hebben altijd ongeregelde partijen Heeren Tricotgoed, Overhemden, Badgoed, Lingerieën, Mode-artikelen, afkomstig van diverse faillissementen.

5547

Het spaart U minstens 50 procent

STATIONSWEG 48

Let op het huisnr. 48 opdat U niet in de verkeerde zaak loopt.

GRENDEL'S

BOUW- EN WONINGBUREAU
Bilderdijkstraan 37, Rijswijk Z.-H.
Telef. 118897

Gedipl. Beëed. Makelaar

5044

HET WONINGBUREAU VOOR
RIJSWIJK EN OMSTREKEN

Hoofdkantoor
BINCKHORSTLAAN 5
Telefoon 772184
(3 lijnen) 5563
Vanaf 1 Juli Zomerprijzen

's-Gravenhaagsche Zwem- en Badinrichting

Mauritskade — Telef. 113030

Twee afzonderlijke zwembassins voor dames en heren den geheelen dag goepend. — Russische-, Turksche-, Electr. Licht-, Electr. Kuip-, Douche en Geneeskundige Baden.

— Tarief gratis op aanvraag — 5107

VAN BERCKEL & Co., Dofft

5590

CORRECT DANSEN...?

DANSINSTITUUT
PRIVÉLES BIJ ..... H. J. TIMMER
ARCHIMEDESSTR. 64 Tel. 337007, DEN HAAG
(voorheen gevestigd Koningin Emmakade 133)

5514

Om echter die inheemsche kunst niet ten onder te laten gaan is het Fransche Protectoraat in 1919 begonnen met een staatsmerk voor de tapijten in te stellen, als waarborg van herkomst, van goed maaksel, zoowel wat weefwerk als kleur betreft, en van echt inheemsch kunstkarakter. En de gemerkte tapijten werden vrijgesteld van douanekosten in Frankrijk. Zodoende werd het echte, eerlijk goede (*honnête*) product in staat gesteld goedkoper op de buitenlandsche markt te kunnen worden verhandeld dan het ongemerkte. Daar de kunstnijverheidsdienst belast is met dit stempelen en dus dagelijks in aanraking komt op de weverijen — thans negen in getal — met de fabrikanten en de opkooopers, wordt er steeds de noodige voeling gehouden aan weerszijden en kan ook in geval van meeningsverschillen, goeden raad geven. Buitendien worden alle gegevens deze weverij betreffende, geregeld vastgelegd in

Geïllustreerde Boeken en gekleurde Teekeningen

waarvan reeds drie deelen verschenen zijn en het vierde onder handen, terwijl deze op verzoek gratis ten gebuik aan belanghebbenden en belangstellenden worden aangeboden.

Zoodra de afdeling van Dienst, (*Cabinet de Dessin*), die zich hiernede bezig houdt, haar taak tegenover de tapijtweverij heeft volbracht, zal het Marokkaansche aardewerk, de houtarbeid, enz. op dezelfde wijze grondig ter hand worden genomen.

De heer *Prosper Ricard* besluit zijn rapport met de opmerking, dat de kroon op deze beweging moet worden gezet door een diepere artistieke opleiding der leerling-kunstarbeiders dan zij nu in de werkplaatsen genieten, hetgeen gevoeglijk onderleiding van den dienst gedurende enkele uren per week in de musea zou kunnen geschieden. Men hoopt hiertoe binnenkort over te kunnen gaan.

Is 't niet om van te watertanden?

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Italië en Ned.-Indië.

Het *Soer. Hbl.* (15/6, 2de bl. „Leering!“ Z.) vestigt de aandacht op de meening van het Italiaansche blad „Regime Fascista“ ten aanzien der toekomst van Ned.-Indië. In de slotlinea wordt — na het uitspreken van den wensch, dat Indië nog vele eeuwen het motief moge zijn voor onzen nationalen trots — door de „R. F.“ gezegd: „Doch de kracht der gebeurtenissen is soms sterker dan het vernuft der zwakken. Geen enkele mogelijkheid, groot of klein, kan de toekomst naar haar hand zetten. Op het oogenblik moet Italië's demografisch probleem voornamelijk worden gericht naar die markten, al liggen zij nog zoover verwijderd, waar men weliswaar geen gemakkelijke, doch in elk geval billijke winst zal kunnen behalen, welke Italië niet meer kan hopen van de klassieke Europeesche of weinig betrouwbare Amerikaanse markten“. Het is niet de eerste maal, dat Italiaansche uitlatingen in dezen geest opklinken. Wij mogen — n. h. i. van Z. — er ons niet over verbazen, dat wij om deze koloniën worden benijd, en wij moeten dan accepteren, dat velen bereid zijn de koloniale taak van ons over te nemen, indien het in Indië met ons Gezag zou misloopen. Het zal den voorstanders van „Los van Nederland“ verbazen, dat de vervulling van dien wensch Ned.-Indië niet de vrijheid zou brengen, doch een anderen Westerschen meester. Zoover heeft hun internationaal doorzicht hen nog niet doen zien... En zelfs zij weten nu, dat er aan hun actie tegen het Nederlandsch Gezag een apart risico zit. Zich spiegelen aan een ander is een zachte bezigheid. Men zie dan naar de wijze waarop het fascistisch régime in Italië optreedt tegen de eigen landgenooten, wanneer die het wagen er eene andere meening op na te houden. Men mete daarnaar af, welke mate van vrijheid onder een Italiaansch régime eene Indisch-nationalistische actie zou hebben, met de uiterst vrijmoedige critiek op het Hollandsche Gezag, welke in Ned.-Indië op hoogst ongevaarlijke wijze kan worden gelanceerd. In deze vergelijking behoeft Holland zich niet ongerust te maken.

Artikelen van internationaal- of interkoloniaal belang werden geplaatst door de *Java-Bode* (18/6, 2de bl. „China“; 22/6 „Het Bankwezen in Br.-Indië“; 23/6 „Indo-China“; 2de bl. „De vloek van Br.-Indië“), het *Soer. Hbl.* (15/6 „Hamer of aanbeeld“, J. G. Boon; „Br.-Indië“, J. W.; 17/6 „Indo-China“; 17/6, 4de bl. „De Belgische koloniën“; 19/6 „Een Azië-probleem“; 20/6 „Engeland“, R. v. S.) en de *Deli Crt.* (26/6, 2de bl. „Hoesein“, Prof. Sn. H.)

Commercieele Zelfstandigheid.

De tocht van de „Houtman“ der Kon. Paketv.-Mij. — beschreven door „Globetrotter“ in de „Java-Bode“ (11, 12, 13 en 18/6) — naar Zuid-Afrika, Réunion, Mauritius en Madagaskar, heeft een betekenis, welke uitgaat boven die van de eigenlijke reis, omdat hij een symptoom is van een nieuwe ontwikkeling in de verhouding tusschen Nederland en Ned.-Indië. N. h. o. van

Wie de Schoen past trekt hem aan ..... in Bronkhorst goedkoopste Schoenenmagazijnen

Vlamingstraat 35
Den Haag 5581

Gedempte Gracht 3 - Theresiastraat 93 - Paul Krugerlaan 15 - Frederik Hendriklaan 234

Bruine Boxcalf Dames mollières met fantasie inzet	4.48
Dames zwarte en bruine lakmollières met cubahak (extra aanbieding)	5.75
Dames lakriemschoentjes met slangenleer en Fransche hak	5.25
Zwarte Boxcalf Jongens mollières vanaf	2.95
Bruine Boxcalf Jongens mollières vanaf	3.45

ALLES GEGARANDEERD

de *Java-Bode* (19/6) moet daarin worden gezien een stap op den weg naar grootere economische zelfstandigheid van de Kolonie ten opzichte van het Moederland. De Kolonie zoekt thans naar mogelijkheden om zelf tot uitbreiding van handelsrelaties te komen en tot grooter afzetgebied voor haar producten in streken, welke tot dusver voor deze doeleinden ontsnapt aan de aandacht van het Moederland, dat de regeling van de ontwikkeling van den buitenlandschen handel der Kolonie tot dusver volledig in handen had. Na het succesvolle contact, dat de K. P. M. op deze manier heeft gezocht met Australië, is deze poging om directe commercieele aansluiting te zoeken bij andere zuiver „koloniale“ gebieden, een verschijnsel, dat van groote beteekenis kan blijken te zijn voor de naaste toekomst. Zij, die zich (als Frankrijk) daartegenover op al te exclusief standpunt stellen en al te zeer hun beschermende rechten handhaven, zonder een breeden blik te hebben op de dingen, welke komen zullen en moeten, komen reeds onmiddellijk ten achter op den nieuwen weg, welke wordt ingeslagen en welke de Kolonie naar grooter economische weerkracht en commercieele zelfstandigheid moet leiden.

De *Java-Bode* (23/6) schetst den invloed van „Het moratorium-voorstel“ van Hoover op het aspect in Ned.-Indië; het *Soer. Hbl.* (19/6, *Smissaert*) bespreekt den omroep tot de Oude Wereld van graaf Coudenhove-Kalergi: „Europa, ontwaak!“

De hoofdtaak van den Landvoogd.

„In de *Deli Crt.* (26/6) geeft de heer W. J. Coenen (oud-Lid van den Raad van N.-I.) bij de benoeming van Jhr. Mr. B. C. de Jonge tot Gouverneur-Generaal o.m. zijn inzichten weer over de hoofdtaak van den Landvoogd. Deze is er een, waarover tot een kwart eeuw geleden geen zijner voorgangers zich het hoofd had te breken, n.l.: Intense kennisneming van de in den Archipel werkende en wroetende anti-Westersche, ergo anti-Nederlandsche geestelijke en politieke stroomingen; voortdurende observatie van propagandawerk in goede en slechte richting; zorg tegen invasie van communistische besmetting; leiding geven aan goedgezinde evolutie en deze houden binnen de grenzen tusschen welke zij heeft voort te schrijden om in de rust, welvaart en éénheid met het Moederland bevorderende richting te blijven; onverbiddelijk streng optreden tegen een „los van Nederland“-beweging, die alleen onevenwichtige intellectueelen bezielt, maar tot welke de groote massa gelukkig nog niet is over te halen geweest. Dat principale arbeidsveld is het, waarop de nieuwe hooge dignitaris zich nog heelemaal zal hebben te oriënteren; waarop hij door verkeerd inzicht en slechte voorlichting zal kunnen uitglijden! Zijn bewind zal te dien opzichte van beslissende beteekenis zijn! De economische toestand in den Archipel is zorgvol, ongetwijfeld. Maar die is het gevolg van en maakt deel uit van een werelddepressie, waaraan een Gouv.-Generaal en diens Regeeringsmaatregelen maar zeer weinig veranderen kunnen. Rustig en vertrouwend betere toestanden afwachten zal hier de boodschap zijn. Een belangrijke voorwaarde om er weer bovenop te komen is deze: dat rust en orde en de eerbied en het ontzag voor de Overheid er met de meest stijpe en overbiddelijke gestrengheid worden gehandhaafd. China en Br.-Indië zijn treffende voorbeelden, dat naast geweldigen rijkdom ook desnoods met geweld gehandhaafde rust en orde dienen te heerschen; dat pogingen tot afbraak van het Gezag en het regeersysteem in de kiemen dienen te worden gesmoord; dat de éénheid, de saamhoorigheid van het Nederland in het Oosten en het Nederland in het Westen met alle der Overheid ten dienste staande wettige middelen worden gehandhaafd.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (15/6, blz. 3 „De Landvoogd opent den Volksraad“; blz. 17 „Het Begin“; 19/6, blz. 17 „Benoeming van Gepensioneerden in Landsdienst“), het *Bat. Nwsbl.* (23/6 „Het V. V. L.“, maakt malaise-winst), de *Java-Bode* (20/6 „N. V. V.-incident“, door den Volksraad betreurd) en het *Soer. Hbl.* (16/6, 2de bl. „De Landvoogd spreekt“, Z.; „Bejegening“).

Repatriëeren.

De Loc. (16/6, blz. 18 en 36; 18/6, blz. 4, 18 en 31) bevat een vijftal artikelen over „De psychologie van den terugkeer naar Patria“. De schrijver betoogt o. m. niet in een toekomst te leven waarvan men de wispelturigheden niet kent. *Repatriëeren* beteekent een knik in veler levensloop. De overgang is te plotseling en te groot. Slechts weinig menschen kunnen de discipline eener hoogere macht ontberen. D. w. z. dat zij gewend zijn door een bepaalde wet of drang, die men naar gelang van het individu plichtsbeseft, noodzaak, eersucht of vrees kan noemen, genoodzaakt worden tot het vervullen van geregelden arbeid in het gecompliceerde leven der maatschappij. De zegen, die voor vele karakters uit die noodzaak voortspruit, wordt maar al

SCHOOLVEREENIGING „INSTITUUT WOLTERS“

Surinamestraat 25 - Den Haag

O P L E I D I N G

voor Gymnasium, H.B.S. en Lyceum

KLEUTERKLASSE

voor kinderen van 3 tot 6 jaar

Inlichtingen dagelijks aan de school, liefst van 10 tot 11 uur

Telefoon 180347

De Directeur,

5075

U. ANDRINGA

Ook dit jaar slaagden wederom alle (32) leerlingen.

5064

Fa. BASTIAAN JANSEN
KLEERMAGERIJ

DAMES- EN HEEREN SPORT- EN LIVREI-
KLEEDING EN UNIFORMEN NAAR MAAT

Reizigersbezoek op aanvraag door het geheele land
OLDEBARNEVELTSTRAAT 89, TELEF. 57557, ROTTERDAM

MUZIEKINSTRUMENTEN

5076

rechtstreeks van Fabriek **KESSELS**
MUZIEKINSTRUMENTEN FABRIEK
Waldorpstraat 68, 's-Gravenhage. Tel. 115449

FIRMA LAÇET EN JANSEN - UTRECHT

KLEERMAGERIJ 5168

KEISTRAAT 5 - TELEFOON 10418

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“
— Coupeursbezoek door geheel Nederland —

BREEKT MET DE OUDE SLEUR
VERWARMT MET

LW INTERIEUR

5125

UTRECHT

U F R A Radio-toestellen, direct op het lichtnet aan te sluiten (geén accu en anodebatterij), met ingebouwden luidspreker. Smaakvolle uitvoering in gepolitoerd notenhout. — Prijs f195.—

RADIO **UFRA-RADIO - UTRECHT**

Wittevrouwensingel 2 (5145) Tel. 16024

Wees uw eigen beschermengel, als de zaken niet naar wensch gaan. Trek een week of veertien dagen naar het buitenland, kom terug met een frisch hoofd en neem dan een overzicht van uw zaak, met dezelfde koelheid, waarmee een buitenstaander dat zou doen. Tien tegen één, dat u nog tot betere conclusies komt. (Maandblad „Succes“).

Met hechte wortels stevig
gegrondvest... tegen alle
stormen bestand... Zoo
staat sinds 1859 de levens-
verzekeringmaatschappij

NILMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN,
Plaats 31a. 5069

te vaak slecht begrepen. Het oerinstinct doet naar vrijheid en onafhankelijkheid verlangen zonder het verstand rekenschap te geven van het feit, dat die onafhankelijkheid oneindig veel meer eischen stelt aan het persoonlijk karakter. Eerst nadat de bebakening van den te volgen levensweg geheel of gedeeltelijk is weggenomen, beseffen velen daarvan pas de beteekenis. De genoogens, die men zich van de onafhankelijkheid heeft voorgesteld, houden zeer spoedig op bevrediging te schenken. Aangelegenheden van zeer ondergeschikt belang dringen zich op aan den geest en nemen daarin gediskproportioneerde afmetingen aan. Men komt tot de erkenning van de groote waarheid, dat niets doen oneindig veel moeilijker is dan georganiseerd werken. De moeilijkheden van een gepatriëerde familie culmineeren in het algemeen in gezondheidstoestand, klimaatsbezwaren en gebrek aan aanpassingsvermogen. De belastingkwesitie behoort tot de eerste geneugten van het terugzijn in Holland. Het is onbegrijpelijk, dat de belasting-autoriteiten ten deze niet wat meer tact en soepelheid aan den dag leggen. Niemand kan met reden bezwaar maken tegen het betalen van belasting, ook al heeft hij geen inkomsten uit het Land zelf. Doch in een periode waarin men voor zeer zware uitgaven staat, wenscht men niet als eerste „belanghebbende“ den fiscus te zien. Dit te meer niet, omdat er verscheidene Landen in Europa zijn, die wat verblijfplaats betreft, zeker niet voor Holland onderdoen, integendeel den Indischman groote voordelen bieden; waar men er niet aan denkt den gezeten rentenier af te schrikken. De beteekenis van de uitgaven, die door Indische families, die zich in Holland komen vestigen, de eerste jaren gedaan worden, en die in hooge mate aan den binnenlandschen handel ten goede komen, wordt in Nederland slecht begrepen! Indië heeft een klimaat, dat hooge eischen stelt aan het lichaam, maar men kan daaraan in ruime mate tegemoetkomen door een geregelde levenswijze, die overigens overal ter wereld een eerste vereischte is voor een goede gezondheid. Het klimaat van Java steekt zeer gunstig af bij het klimaat en de hygiënische toestanden van steden als Bombay, Calcutta, Rangoon, Hongkong e. d. Streken met een klimaat als het Tenggergebergte, de Bandoengsche hoogvlakte, de Karo-hoogvlakte etc. zouden zeker, indien in Europa gelegen, tot stations van de eerste orde verheven worden. Wil men repatriëeren op een bescheiden, en in deze tijden vaak wisselvallige, rente, dan geve men zich vooraf rekenschap van hetgeen men in Indië achterlaat.

De Loc. vertelt van „De Alor-eilanden“ (15/6), „Ternate“ (18/6) en „Een goed I. E. V.-leider“ (blz. 3, De Hoog), het Soer. Hbl. van „Makassar“ (15/6, 2de bl.) en „Zuid-Banjoewangi“ (19/6, 2de bl.), de Java-Bode van „De toekomst van Banka“ (17 en 18/6, J. E. J.)

Levensvreugd. Geestelijk leven.

Een new-comer beklagt in de Deli Crt. (27/6, 4de bl. „Br. van een Singkeh“) hen, die in Indië geen levensvreugd kennen. Levensvreugd woont in het menschelek hart en men kan haar zelf vergrooten of verkleinen. De vreugde om te leven, zij is de gave, die ieder bij de geboorte meekrijgt. Niet in groote gebeurtenissen, hevige ontroeringen, geweldige beleefnissen schuilt ze: Vooral in de kleine dingen van het dagelijksch bestaan openbaart ze zich het best. Wie van het gewone leven de bekoring niet kan of wil onder-

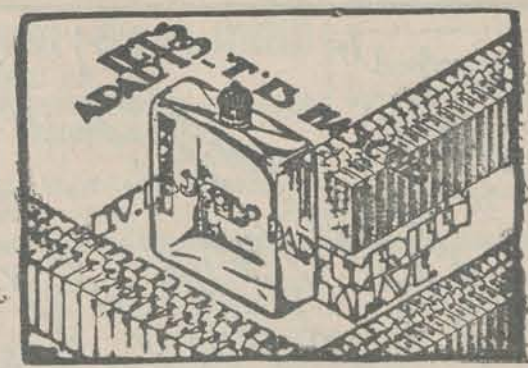
gaan, is, vooral in Indië, een stakker. Gelukkig hij, die zich boven de verdrietelijkheden van een zwaar bestaan kan verheffen en genieten kan van de natuur, die zijn gedachten kan richten op hoogere en betere dingen: „Qui comprend sans effort le langage des fleurs et des choses muettes“.

Mr. M. schrijft in het Soer. Hbl. (16 en 17/6 „Landsverdediger of dienstweigeraar“) overtuigd te zijn, dat een ieder het wel met hem eens zal zijn dat het geestelijk leven der Europeanen in Indië geheel is afgestemd op Europa, en dat er in Indië op wetenschappelijk en cultureel gebied nog niet zoo heel veel te koop is. Het zou z. i. ook niet anders kunnen. Zij, die kunsten en wetenschappen beoefenen, hebben behoefte aan wrijving van gedachten met gelijk- en andersdenkenden. Wil men leeren en vooruit komen — en wie is tevreden met het weinige, wat hij is — dan is daarvoor een voortdurend contact met menschen, die op gelijke en op grooter hoogte staan, een gebiedend vereischte. Kunstenaars en geleerden zijn onherroepelijk aangewezen op een eigen milieu, een sfeer, waar ze dat contact regelmatig kunnen onderhouden, waar groote geesten een lichtend voorbeeld geven en waar men dagelijks van zijn eigen werk kan constateeren: „dat men er nog lang niet is.“ Niets is voor den mensch, en vooral voor den man van wetenschap en voor den kunstenaar zoo noodzakelijk, als critiek en aanraking met hen, die men als zijn meerdere móét erkennen. Dat stemt niet alleen tot bescheidenheid, maar het geeft tevens een prikkel tot grooter inspanning, in de hoop, om ook eenmaal iets te praestereen, dat zijn stoffelijk overschot zal overleven, en de menschheid aan hem zal verplichten. Beoefenaren van Wetenschap en Kunst worden dus onweerstaanbaar daarheen getrokken, waar een dergelijke sfeer van ouds bestaat, en dat is wel voornamelijk: Europa. Wanneer de Europeanen in Indië, die daar zoo ver vandaan zitten, er prijs op stellen, om althans eenigszins op de hoogte te blijven van wat er in deze bewoende tijden omgaat, moeten zij wel lezen en nog eens lezen, op straffe van langzaam maar zeker af te zakken tot het niveau van bioscoop en radio in Indië.

De Java-Bode wijst op „De beteekenis van het Koloniaal Instituut voor Nederland“ (19/6, J. E. J.) en op de te verwachten gevolgen voor onze taal van „India-nisering“ (20/6, V.); De Loc. schrijft over „Geestelijk Leven en Onderwijs“ (9/5, blz. 49), „Honderdjarige zending in de Minahassa“ (4/6, blz. 3), „De zending en Gandhi“ (12/6, blz. 19), „Tolerantie in Indië“ (blz. 34) en „De eerste Javaansche predikant“ (15/6, blz. 2, Dr. Esser), de Deli Crt. over „De nieuwe Britsche Kerk te Soerabaja“ (12/6, 2de bl.), het Soer. Hbl. van „Voorbije Tijden“ (20/6, 2de bl. z.)

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

In een reeks artikelen van H. A. Salim in het blad Mustika van 20—22 Mei, lezen wij o.m., dat volgens zijn inzichten het standpunt dat men tegenover de economische ontwikkeling van het volk innemen moet en de arbeid welken men daarvoor te verrichten heeft, zonder zich te bemoeien met of zijn lot te verbinden aan het koloniale beheer (zowel van de regering als van de buitenlandsche kapitalistische ondernemingen) slechts de economische regelingen raakt, los van politieke actie of politiek streven. Edoch is het daadwerkelijk streven naar economische onafhankelijkheid een voorwaarde van de naar onafhankelijkheid strevende politieke beweging; in de wereldsamenleving kan het niet meer ontkend worden dat een niet onafhankelijk volk onmogelijk politieke vrijheid kan verwerven wanneer het niet zelfstandig kan staan in de economische wereldrelaties. Aan den anderen kant moet ook de politieke vrijheidsbeweging den voor de economische aangewezen weg volgen, d. i. dien van op-zichzelf-staan en voorzichzelf-handelen. Volgens de in de internationale wereld algemeen erkende opvatting wordt het volk eener kolonie door het moederlandsche gezag bestuurd alleen om het op te voeden tot geschiktheid voor zelfbestuur. Is het dan vreemd, dat een naar de onafhankelijkheid strevende partij die opvoeding en dat geschikt maken zoo snel mogelijk wil doen verloop? De voor die vrijheid benodigde bekwaamheid en geschiktheid kunnen niet in dienaarschap verkregen worden. Daarom moet men den weg van zelfontwikkeling volgen. In de geschiedenis treft men verschillende voorbeelden daarvoor aan. Schrijver behandelt dan uitvoeriger de Sinn Fein- en de Gandhibeweging en de actie der linksche socialistten, om ten slotte te verklaren: Wij willen ons niet mengen in de geschillen tusschen rechtsche en linksche Holland-sche socialistten.

5606

In de koloniale verhoudingen nemen de menschen van het overheerschende ras een andere plaats in dan het volk der kolonie. In de kolonie zijn geen Nederlandsche proletariërs die in heftigen strijd gewikkeld zijn met werkgevers van hun eigen ras. Allen behooren tot de groep der overheerschers; bij de scheiding der groepen in de kolonie wordt slechts het rasverschil als maatstaf genomen. Daarom zijn de grondslagen van den strijd ook anders. Zij (de Holl. socialistten) zitten in een raad, maaksel van hun eigen rasgenooten, om daar de stem te vertegenwoordigen van een deel hunner eigen rasgenooten. En als richting nemen zij: de koloniale verhoudingen te willen regelen op een wijze, dat de band welke de kolonie aan het moederland bindt, wat lossen en wie weet, tenslotte geheel los zal worden. Dat alles kan als hun recht als Hollanders gebillijkt worden, maar uit alles blijkt dus de plicht der bewegingsmensen om hun volle aandacht en arbeid te wijden aan het regelen en besturen der eigen belangen en behoeften. Voldoende wordt ook door een en ander de fout aangetoond in de regelingen der overheerschers die slechts gericht zijn op de versterking hunner macht als overheerscher, dat beteekent: verder brengen van den weg naar de vrijheid.

De Pewarta Deli van 23 Mei bespreekt de aankomst van de N.V.V.-delegatie en heet deze welkom in Indonesia. Reeds maandenlang heeft de blanke pers geageerd tegen de komst der roode heeren. Wanneer Treub of Colijn hier zouden komen, zou men hen als barmhartige weldoeners hebben ontvangen. Het blad acht de komst van de N.V.V.-delegatie van belang voor de samenwerking van alle arbeiders in Nederland en Indonesia. Het N.V.V. heeft hier een uitgestrekt arbeidsveld, zoowel in de lagere als in de hoogere kringen. En de onderzoekingen en lessen zullen voor ons van veel belang zijn. Dit is een internationale kwestie en zal in de Nederlandsche raden besproken worden. Dan zal de regering daar het lot van den arbeider in de Koloniën leeren kennen. Nu zal men misschien inzien wat de poenale sanctie en de koloniale politiek in waarheid beteekenen. De N.V.V.-leiders moeten door ons als gasten en kameraden in de sociale beweging ontvangen worden.

In de Sinar Deli van 22 Mei wordt in verband met de aankomst van de delegatie van het N.V.V. in Indië, nagegaan of de samenwerking tusschen de Nederlandsche arbeiders en die in Indië wel mogelijk is en of het doel van de heeren Kupers c.s., om het contact tusschen die twee arbeidersgroepen te bewerkstelligen, wel van de politiek kan worden losgemaakt. Indien wij weten — aldus het blad — van welke personen het initiatief tot het zoeken van contact is uitgegaan, dan twijfelen wij er aan, of de politiek er inderdaad niet in zal worden gemengd. De belangen van de arbeidersklasse in Nederland zijn volgens het blad niet voor een gering deel afhankelijk van de toestanden in Indië. En als de regering de benoedigde werkrachten het eerst in Indië zelf zou trachten te krijgen en de particuliere lichamen dit voorbeeld t.o.v. hun werknemers zouden volgen, dan zouden de Nederlandsche werknemers hun arbeidsmarkt in deze landen verliezen. Er zou op deze wijze een belangentegenstelling ontstaan tusschen de arbeiders (werknemers) in dit land en die van Nederland. De strijd zou dus worden een strijd om den broode en die zou een politieke strijd worden. Het blad zegt daarom te meenen dat, indien twee partijen, die op de aangegeven wijze om den broode strijden, een onderlingen band trachten te vormen, er iets valsch in het spel is. Wie slachtoffer zal worden van dezen goocheltoer, zal de tijd wel moeten aanwijzen, zegt het blad.

In een hoofdartikel met als opschrift „Poesaka?“ wordt in de Bintang Timoer van 23 Mei de lezing van Dr. Wolff uit Bandoeng in een vergadering van de leden der Vad. Club te Batavia becritiseerd en zulks naar aanleiding van het gezegde van den spreker: „dat de Inlander reeds in staat zou zijn een deel van de bestuurstaak over te nemen, is onjuist, daarvan zijn we nog ver verwijderd.“ Volgens de logica van dr. Wolff, zou — aldus het blad — wat thans is geschied, n.l. dat de Inlander medezeggenschap heeft gekregen in het bestuur van dit land en ook opgenomen is in den Raad van Indië, een vergissing zijn geweest, omdat een Inlander er eigenlijk nog niet rijp voor is. Sarcastisch wordt dan den heer Wolff toegevoegd: „Misschien is hij wel rijp voor

VOOR AL UWE REIZEN

Reisbureau LISSONE N.V.
AMSTERDAM

Leidschestr. 5 — Dam 10

— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —

BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 — SOERABAYA: Simpang 4

GENUA
Off. Informazioni C.I.T.
Stazione P. Principe

MARSEILLE
Cie. Insulinde
11 Bd. Dugommier

Reisbureau LINDEMAN N.V.
DEN HAAG

Groenmarkt 22 — 5033 en elders

NICE
Cie. Insulinde
15 rue Grimaldi

PARIS
Knickerbocker Tours
14 Bd. Malesherbes

den Haag 26
Kasfoulaan 26
Tel. 11 4574
Haagse Schoolvereeniging
Opleidingschool voor
Lycium, Gymn. & H.S.S.
Moderne methoden
Kleine klassen
Dir. J. J. J. J.

5139

heerendiensten en belastingen." Gezegd wordt, dat indien de onafhankelijkheid van Indonesië van den wil van dr. Wolff afhangt, men alle hoop zal moeten laten varen. Want hij zegt o.m.: „Indië is historisch gegroeid tot een deel van het Nederlandsche rijk en in het algemeen is de V. C. niet genegen Indië geheel los te laten." Na te hebben verklaard, dat dr. Wolff dus de erfenis van de voorouders niet wil afstaan, zegt het blad dat het misschien voor dr. Wolff en zijn kameraden noodig is om te weten, dat er maar heel weinig Inheemschen aangesloten zijn bij verenigingen welke om een aalmoes van dr. Wolff en zijn aanhangers vragen. Indien dr. Wolff weet — zegt het blad — wat het doel is van de „Perhimpoenan Indonesia", van de P.S.I.I., van de P.L., van wijlen de P.N.I., enz., die de non-coöperatie huldigen en die dus niets zullen vragen, maar de onafhankelijkheid zullen trachten te verkrijgen met eigen kracht, door zelfhelp, dan is het niet noodig dat dr. Wolff zoo'n grooten mond opzet. Indien hij bovendien aan de geschiedenis had gedacht, dan zou hij wel hebben begrepen, dat ook Nederland nooit aan Spanje heeft gevraagd — wat ook door Spanje niet zou zijn toegestaan — om zijn onafhankelijkheid te mogen verkrijgen. En toch werd Nederland vrij, door eigen arbeid.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 51 van 20 Juni: De consequenties van loonsverlagingen. Afschuwelijk misverstand. (Het Soerabaiasch Handelsblad levert een felle critiek op het artikel: Gevaar in talmen uit het nummer van 16 Mei. Niettegenstaande de vaak drastische loonreducties, schrijft het Alg. Landbouwweekblad, heeft het werkvolk zich hierin geleidelijk geschikt en de geest onder de koelies is bevredigend. Tal van ondernemingen hadden een open oor voor het voorstel om op andere wijze vergoeding te geven door het uitgeven van ongebruikte gronden op de kebon voor den bouw van voedselgewassen). — Goede landbouwpolitiek op Ceylon. II (aanplant van soja-boonen, cassaven, sesamzaad, enz.). — De babassu-palm (in Brazilië, beschreven in „O Coco Babussa e o Problema do Combustivel van S. Fróes Abreu te Rio. Ook voor Ned.-Indië beveelt de redactie aanplant aan.) — De Madoerees als arbeidskracht (ondanks zijn eigenaardige karaktereigenschappen, een gewaardeerde werkkraft). — Werk voor werklooze planters, door F. van der Elst. — Voorkomen van ziekten door immunisatie, door dr. E. Janssen (slot).

The Asiatic Review

Juli, no. 91: The Netherlands Indies, door dr. D. J. Jongeneel. The Economic Development of the Dutch East Indies (het artikel wordt vervolgd).

Belfast Telegraph

van 28 Mei: The Dutch East Indies. (een sympathiek geschreven artikel, eerst over de kolonisatie der Nederlanders in oude tijden over den geheelen aardbodem, daarna een uiteenzetting van de betekenis van Ned.-Indië. „Holland, in fact, has omitted nothing that can contribute to the future welfare of the possessions in this area". Het artikel verscheen eveneens in The Irish Telegraph van 29 Mei.)

La Quinzaine Coloniale

No 595 van 10 Juli: La rénovation des plantations d'hévéas. Categories de plantations (nota met

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI"

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H.B.S. enz.

4 jaar U.L.O. Opleiding Diploma A. en B. Vervolgklasse.

Opleiding Diploma Stenografie en Cursus in het koken.

De Directrice, M. A. G. STEFFELAAR.

5546

betrekking tot Ned.-Indië, van M. Korn, voorgelezen door M. Drouot op de vergadering van de Section Agricole).

De Indische Mercur

No. 28 van 15 Juli: Sapzeef voor molensap (systeem Burunat), door dr. H. C. Prinsen Geerligts (bij suikerfabrieken in Cuba in gebruik voor het filtreren van molensap). — Nederlandsch-Indische Vereeniging voor den Rubberhandel (Jaarverslag 1930). — Van de Parijsche Koloniale Wereldtentoonstelling I, door H. Ch. G. J. van der Mandere.

No. 29 van 22 Juli: Brusselsche Conventie (vertaling van den tekst van de 9 Mei 1931 geteekende overeenkomst. Uit de Cubaansche Gaceta officiale van 14 Juni. Afzonderlijke afdrucken zijn bij de firma De Bussy tegen f 1.— verkrijgbaar). — Economisch Overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Britsch-Indië, China, Hongkong en Japan over 1930 (uit het verslag van de Ned. Handel Maatschappij).

De Indische Post

van 20 Juni no 25: Onze Meening, door Z. (bespreking van de rede door den G.G. gehouden bij de opening van den Volksraad.) — Op patrouille naar het Binnenland. — De Sultanskris en het Ming-Bord, door Brinio.

De Indische Verlofganger

No. 50 van 17 Juli: Een schilderij van Raden Saleh, door S. Kalff (bespreking van de schilderij Gevecht van buffel met leeuwen van Raden Saleh, gemeentelijk bezit van Edam, welke te Parijs is verloren gegaan. Het eenige stuk 't welk het Rijksmuseum van dezen schilder bezit, stelt juist ditzelfde Buffelgevecht voor, in den catalogus vermeld onder den naam Op Leven en Dood. Het stuk werd in 1850 door den schilder den koning aangeboden en door Z.M. voor 's Rijks verzamelingen bestemd).

Naar Indië voor veertig jaar, door P. S. — De revensgeschiedenis van Charles Ledger (wiens naam aan de Kinaplant: Cinchona Ledgereana verbonden is) door Fred. Oudschans Dentz. (Ledger was de man die de Kinaplant, aan welke Ned.-Indië zooveel welvaart te danken heeft, uit Bolivia naar Ned.-Indië deed overkomen. Behalve een som voor den aankoop van het zaad: f 600.— betaalde de Nederlandsche regeering hem nog eenmaal f 1200 uit. Toen de kinapionier op bijna 80-jarigen leeftijd in armoede verkeerde gebeurde het merkwaardig verschijnsel, dat in 1897 aan op de Ned.-Ind. begroting een pensioen van f 1200 werd uitgetrokken, waarvan hij tot zijn dood in 1905 heeft genoten. Het was een eereschuld, die niet vlug en gemakkelijk is betaald).

Mededeelingen van het hoofdbestuur

van den N.-I. Aannemersbond

No. 25 van 19 Juni: Architectuur en hare omgeving (lezing door ir. J. Duyvis op 23 Mei te Batavia).

De Mijningenieur

No. 6 van Juni: Uitreiking der Merapi-onderscheidingen aan hoofdopzichter F. Ecoma Verstege en hoofdmantri Djatikoesomo (op 12 Mei). — De Westkust van Sumatra ten Zuiden van Kroei (Benkoelen), door dr. J. van Tuyn (verlucht met een viertal fraaie afbeeldingen. Schrijver was in de gelegenheid gedurende een excursie in Benkoelen eenige waarnemingen betreffende de morfologie van de kust en de groei der koralriffen te doen.)

De Opbouw

Nummer 3, Juli: De Indianiseering van gouvernementsdiensten, Inlanders in de plaats van Europeanen bij de N. I. S. De moderne Westerbehoeftebevreiding, door J. F. H. Later.

De Rijkseenheid

van 22 Juli no 43: Het vonnis van prof. mr. J. M. J. Schepper over de vonnissen, in de P.E.N.-zaak. — De militaire macht in Indië, door K. F. E. Gerth van Wijk (de besluiten van de Indische regeering komen hierop neer, dat, ondanks dure lessen van een zeer jong verleden, ondanks onmiskenbare behoefte aan innerlijke versteviging der gezagsinstrumenten, ondanks duidelijke voortekenen

van een naderend gevaar, hetwelk alleen zal kunnen worden bezworen door zorgvuldigste organisatie van de veiligheidszorg tegenover revolutionair geweld, de Indische regeering liever alles waagt dan eenmaal vooropgestelde meening omtrent het gebruik van het beroepsleger te herzien). — Een Dajaksch Feest, door G. J. Lange.

Spoor- en Tramwegen

van 21 Juli no 2: Versterking van ijzeren brugpijlers middels ontwikkeld beton, bij de Staatsspoorwegen op Java, door ir. A. J. H. L. Rosenquist.

Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde

Deel LXX afl. 4, 1930: De To Wana op Oost Celebes, door dr. Albert C. Kruyt (het vermoeden, dat we in de To Wana een overblijfsel zouden hebben van het volk, waaruit door minder of meer intensieve vermenging met andere menschen het tegenwoordige Toradja-volk is ontstaan, is bevestigd). Met twee schetskaarten.

De West-Indische Gids

Juli-Augustusnummer. No. 3-4: Jacques Cassard (1679—1740), door L. C. Vrijman (een Fransche kaper die Suriname en Curaçao brandschatte. Beschrijving van zijn leven en daden. Hij stierf, gek verklaard.) — De cultuurwaarde van Suriname, door Tj. Pyttersen (het gaat hier over de cultuurwaarde van het achterland. Aan het einde noemt schrijver acht conclusies, waarvan de laatste luidt: de door de planters van Brazilië opgedane ondervinding inzake het vaststellen van de cultuurwaarde der aldaar voorkomende terreinen wettigt het vertrouwen in een behoorlijke cultuurwaarde van een goed deel van het Surinaamsche binnenland, hetgeen voor de toekomst van ons land van groote beteekenis kan zijn). — Het Apostolisch Vicariaat van Curaçao, door J. Kleyntjens. S.J. (van de 60.000 inwoners zijn er 700 Joden, 6500 protestanten en de overigen zijn Roomsche Katholiek.) — Suriname en Curaçao op de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs, door C. K. Kesler. — Economisch Suriname, door Theod. A. C. Comvalius. II. — Van Slaaf tot Geneesheer, door Fred. Oudschans Dentz (met portret van den persoon wiens leven hier wordt beschreven: Adolf Frederik Gravenberch. Naar de Levensgeschiedenis van Dr. A. F. Gravenberch, stedelijk Heelmeeester te Suriname, door C. P. Rier. Deze merkwaardige man was als slaaf in 1811 geboren en verwierf zich zooveel kundigheden, dat hij bij K. B. van Willem III in 1855 tot de uitoefening der geneeskundige praktijk werd toegelaten. Hij overleed in den ouderdom van 95 jaren, bemind en geëerd.) — Boschnegerkunst, door Jhr. L. C. van Panhuys, (naar aanleiding van het werk Bush Negro Art, door prof. dr. Melville J. Herkovits en mevr. Frances J. Herkovits). — Hoe het eiland Sint Maarten werd verdeeld, door Fred. Oudschans Dentz (een legende, medegedeeld in La Guadeloupe Nouvelle van 6 Juli 1929). — Nog iets over Sibylla Merian, door C. K. Kesler (zie de W.-I.-Gids van Mei 1931). — Rede van de Gouverneurs van Suriname en Curaçao, ter gelegenheid van de opening van de zitting der Koloniale Staten en den Kolonialen Raad.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN

Koloniaal Missie Tijdschrift: Afl. VII-15 Juli: In Memoriam Frater Nicander (op 22 Mei te Padang). — Jaarverslag der Indische Missie-vereening 28 Mei 1930 tot 1 Juni 1931. — De Embaloeh-Dajak, door H. J. Huybers (Het Koningschap. I).

Medisch Missie Maandblad, Juli: Alfabetisch Register van Geneesmiddelen. III. — De Missionaris als Toovenaar, door H. Geurtjens.

Sint Melaniablade: Kijkjes in het Javaansche Vrouwenleven, door S. M. — Javaansche zeden en gewoonten, III. door A. S.

Het Zendingsblad van de Ger. kerken in Nederland. Juli: Christelijke Hollandsche Inlandsche kweekschool te Solo, (dr. H. Kroeskamp te Noordwijk aan Zee is benoemd als leeraar). — Jaarverslag van den arbeid te Solo, door H. P. van Eyk. — De familie Pruijs (vader en zoon, beiden zendingsartsen). — Zendingstatistiek II. Hoofddienst 1930.

BOEKENSCHOUW

Curaçao. Naar de laatste gegevens bewerkt door het bestuur der afd. van Oost en West, aldaar. Uitg. door de afd. Informatiebureau van O. & W. f.o.25.

Mededeelingen van het Instituut voor administratieve techniek. Juni 1931.

Rapport van het Werkcomité voor het Rubber-vraagstuk (ingesteld door den Minister van Koloniën) Alg. Landsdrukkerij.

Suriname

De laatst ontvangen bladen geven uitvoerige berichten over de werkloozendemonstratie. „*De Surinamer*” van 25 Juni schrijft:

„Met zeer veel waardeering is in breeden kring gadeslagen op welke waardige wijze het comité van actie uit de werklozen is opgetreden bij zijn poging iets te doen, dat kan leiden tot verbetering van den toestand. En met niet minder waardeering heeft men de houding begroet van Z.Exc. den Gouverneur, die steun toezegde in verschillende vormen.

Er is echter verschil van gevoelen ten aanzien van de middelen, welke de werklozen zelf gaarne ter beschikking zouden hebben. Met name is dit b.v. het geval met betrekking tot de verzochte openstelling der bosschen. Het schijnt, dat men zich daarvan veel voorstelt, doch het staat te vreezen, dat daarbij juist bittere ontgoocheling de betrokkenen wacht. De meerderheid is n.l. nooit in de boschbedrijven geweest en is daarvoor ook ongeschikt.

Openstelling der bosschen voor dezulken is dan ook eerder een fout dan een daad van goed beleid.

In zekeren zin geldt hetzelfde voor de beschikbaarstelling van landbouwperceelen. Zoolang de noodige gegevens niet aanwezig zijn, om uit te maken tot welke ambachten en bedrijven de werklozen behooren, kan niet met zekerheid worden vastgesteld, hoevelen er geholpen kunnen worden. Dit is echter vrijwel zeker: Niet allen zullen met de beschikbare middelen werk kunnen krijgen.

Daarom is het zaak na te gaan, of er nog op andere wijze iets kan gedaan worden voor werkverschaffing.

„*De West*” van 23 Juni stelt de vraag: moet onze vrije immigratie (van Javanen) doorgaan? en meent, dat het overweging verdient om als over eenige maanden weder een transport van vrije Javaansche gezinnen zal zijn aangevoerd, voorloopig met dezen kostbaren aanvoer niet door te gaan. Men zou anders het gekke geval kunnen krijgen, dat wat men aan den eenen kant met groote kosten invoert, aan den anderen kant met evenveel kosten weder moet worden uitgevoerd. Ook de nu nog bestaande onzekerheid omtrent den uitvoer van landbouwproducten maant tot voorzichtigheid bij den verderen aanvoer van kolonisten.

„*De West*” van 26 Juni schrijft:

Reeds meer dan een jaar is bij Koloniale Staten aanhangig een voorstel van den Gouverneur om in bepaalde gedeelten van het binnenland vrij onderzoek naar delfstoffen toe te staan. De bedoeling was aanvankelijk, dat vooreerst het Corantijn-gebied daarvoor zou worden aangewezen.

De Koloniale Staten waren van oordeel — en dit schijnt de oorzaak te zijn van de langdurige vertraging in de behandeling van het ontwerp — dat niet kon worden volstaan met dit ééne gebied. Na overleg heeft de Gouverneur thans ook enkele andere deelen voor het vrij onderzoek aangewezen, waaronder het gebied aan de spoorbaan. Dat ook deze concessie niet alle leden der Koloniale Staten bevredigt, blijkt uit het zoo juist verschenen Eindverslag. Hierin leest men o.m.:

Het aangevoerde in de memorie van antwoord heeft bij de nieuwe overweging dezer zaak er niet toe kunnen leiden het standpunt te verlaten waarop men zich, blijkens het in het voorloopig verslag uiteengezette, heeft gesteld. Anders kan toch niet

Wissel- In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

AMSTERDAM. (C)

Keizersgracht 255 — Telefoon 31290, 35290 en 36290
CURAÇAO CARACAS

VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika 5476

Incasseringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document-Credieten

worden verwacht, waar, ofschoon bij de Nota van Wijzigingen aan enkele van de zijde der Staten aangevoerde bezwaren tegemoet is gekomen, ten aanzien van de beginselen in de paragrafen neergelegd, geen overeenstemming is verkregen niet alleen, maar zelfs het oordeel daarover van Bestuur en Staten zoo geheel uiteenloopt.

Dat de Gouverneur, ook na het herhaaldelijk betoog te dezen aanzien uit de Koloniale Staten, niet de meening heeft kunnen verkrijgen, dat grondige herziening der bestaande goudverordening in het belang dezer industrie bepaaldelijk wordt gevorderd, kon slechts betreurd worden.

Bij vele leden bleef bezwaar bestaan tegen het verlenen der bevoegdheid aan den Gouverneur bij het uitgeven van vergunningen en concessiën één of meer delfstoffen uit te zonderen. De aangehaalde voorbeelden konden niet strekken om hen te doen terug komen van de meening dat er eerder reden was, deze bevoegdheid aan den kolonialen wetgever voor te behouden, waardoor de beperking minder algemeen zou worden toegepast. Gegeven de bestaande omstandigheden ziet men de ontginning in elke richting liever aangemoedigd dan ook maar voor een klein deel beperkt. De tijd der groote verwachtingen van het buitenlandsch kapitaal, ten aanzien der mijnontginning in Suriname, is naar veler meening hier voorbij. Voor een inderdaad dringend geval van beperking zal de Gouverneur steeds op de medewerking der Koloniale Staten kunnen rekenen.

Geenszins werd er aan getwijfeld dat de Gouverneur, gebruik makende van de in deze paragraaf gegeven bevoegdheid, zich daarbij zal laten leiden door 's Lands belang. Evenwel moet ook het belang van den ondernemer in het oog worden gehouden. Vooraf zou deze de zekerheid moeten hebben, dat als hij zich geldelijke offers voor een onderzoek getroost, ook de vergunning of de concessie aan hem zal worden verleend.

Aan den anderen kant werd naar voren gebracht, dat volgens 's Bestuurs voorstel hetzelfde terrein op meer dan eene wijze ontgonnen kan worden, zonder dat de betrokkenen elkaar daarbij behoeven te schaden, terwijl ook van elken ontginning de aan het land verschuldige vergoeding wordt ontvangen.

Ook het beginsel van de scheiding van boven- en ondergrond kon, ook na het betoog van den Gouverneur in de Memorie van Antwoord, niet aller instemming verwerven.

In verband met hetgeen wij in dit blad meermalen schreven over de wenschelijkheid om in Suriname de cultuur van Ricinus, die in Coronie in het wild groeit, aan te vatten, vestigen wij de aandacht op een belangrijk artikel in „*De Telegraaf*” van 15 Juli (Ochtendblad), getiteld „*Brazilië's „kleine” producten*”, waarin o.m. gehandeld wordt over Ricinus als onkruid.

Gewezen wordt op het massagebruik van de Ricinusolie voor vliegtuigen, omdat de olie een laag vriespunt heeft en dus zeer geschikt is voor de hoogere en koudere lagen van onzen dampkring.

„De laatstbekende cijfers (1929) geven voor Santos een productie van 2851 ton, die ongeveer f 200 per ton opbracht. In datzelfde jaar leverde Bahia 4497 ton op, en de Noordelijke staten te zamen 5268 ton. Deze hoeveelheden bevinden zich sindsdien echter in dalende beweging. Want datgene wat ook hier weer ontbreekt, om dit geschenk der milde natuur tot zijn recht te laten komen is, evenals steeds in Brazilië, studie, methodiseering, organisatie en taai vlijt. Zonder deze inspanning zal men nooit ergens een succes van kunnen maken, ook al is de bodem nog zoo gul.”

Uit de N. R. Ct. van 24 Juli, Ocht.bl. A. Paramaribo, 23 Juli. Bij de ingediende supplementaire begroting wordt een belangrijke inkrimping van den spoordienst beoogd. Voorgesteld wordt een maandelijksche dienst in te stellen op de goudvel-

LANDHUIS TE KOOP

Gemeente Noordwijkerhout. 5202

Billijken prijs. Goed gelegen. Busverbinding.

Inlichtingen bij A. EIJKEN, Pauwenlaan 9, Den Haag.

den inplaats van den thans bestaanden wekelijkschen dienst. De spoorbaan blijft met een beperkt onderhoud voorloopig intact, met het oog op een eventuele ontwikkeling van het mijnbedrijf.

(Aneta.)

De N. R. Ct. van 27 Juli, Av.bl. D. schrijft:

Als een bewijs van de belangstelling, welke wijlen prof. Treub ook voor ons overzeesch gebied in de West heeft getoond, wordt onze aandacht er op gevestigd dat hij zijn presidium van den Ondernemersraad voor Suriname is blijven bekleeden, ook nadat hij het voorzitterschap van den Ondernemersraad voor Nederlandsch-Indië had neergelegd. Nog op 25 Juni j.l. heeft prof. Treub een vergadering van eerstgenoemd lichaam voorgezeten, en het is bij die gelegenheid geweest, dat de heer Knottnerus hem namens de Surinaamsche ondernemers dank voor zijn aanblijven heeft gezegd, waaraan hij woorden van groote waardeering verbond voor hetgeen hij ten behoeve van den Ondernemersraad voor Suriname heeft verricht.

Curaçao

De voorzitter onzer Curaçaosche afdeling ontving van den gouverneur onderstaande uiteenzetting der plannen van het gouvernement ten aanzien van de bovenwindsche eilanden.

Gaarne verlenen wij daaraan plaats. Wellicht zal ook de commissie voor die eilanden der groep „West-Indië” van het Indisch genootschap haar aandacht eraan willen geven.

Maatregelen tot opheffing van de Bovenwindsche Eilanden.

Vereenigingen en afzonderlijke personen hebben in woord en geschrift plannen geopperd voor de opleving van de Bovenwindsche eilanden.

De meeste dier plannen waren zeer vaag: hun voorstellers meenden wellicht door een optimistische toon te kunnen vergoeden, wat aan degelijkheid eraan ontbrak.

Maar met vage plannen kan men de Bovenwindsche eilanden niet helpen.

Er zijn in het vraagstuk der opleving van die eilanden factoren, die eene oplossing ervan ongunstig beïnvloeden. De voornaamste factor, waarin de andere culmineeren, is de gebrekkige afzet van de voortbrengselen dier eilanden.

Het vee, het zout en de landbouwproducten kunnen niet tegen concurrerende prijzen aan de markt worden gebracht, omdat de levensstandaard van de bewoners dezer eilanden hooger is dan die der bewoners van andere eilanden en gebieden, rondom de Caribische Zee, waar dergelijke producten worden voortgebracht, en omdat bovendien de kosten van vervoer, tengevolge van de ligging der Bovenwindsche eilanden, vrij hoog zijn. Daarbij komt, dat op de Engelsche bezittingen tarieven worden geheven van producten, welke uit den vreemde worden ingevoerd, waardoor de afzet tusschen die bezittingen onderling wordt beschermd, doch de invoer uit vreemde eilanden wordt bemoeilijkt.

De ondoelmatige inrichting van sommige bedrijven en de omstandigheid, dat, in het algemeen gesproken, doortastende, leidende figuren op het gebied van handel en industrie ontbreken, maken het nog moeilijker het hoofd te bieden aan de concurrentie van buiten.

Het is alleen mogelijk afzetgebieden te openen, wanneer men, hetzij kans ziet door begunstiging van de producten der Bovenwindsche eilanden in andere Nederlandsche gebieden den afzet aldaar te bevorderen, hetzij er in slaagt de productiekosten aanzienlijk te verminderen, hetzij beide middelen tezelfder tijd aanwendt.

Door een systeem van beschermende rechten in het leven te roepen, zou op onfeilbare wijze de afzet van producten van de Bovenwindsche eilanden naar de andere Nederlandsche gebieden worden bevorderd, voorzover die gebieden dergelijke producten niet zelve in voldoende hoeveelheid produceeren.

Daartegen verzetten zich evenwel overwegende bezwaren.

Voor het zout zal men op de Benedenwindsche eilanden, die zelve zout winnen, geen afzetgebied vinden. Op het gebied in Europa en in Suriname kan om

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX

BEËEDIGDE OCTROOIBEZORGERS

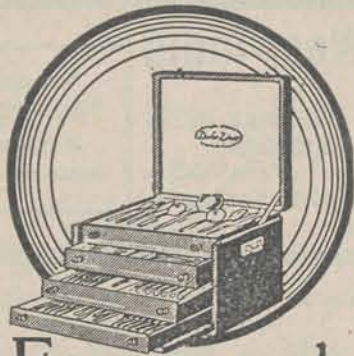
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN

BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE

TELEFOON 772080 772081 772082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEEN. 5104

Een wensch die vervuld kan worden!

Wanneer het prachtige Dubé tafelzilver U bevalt, Mevrouw, waarom aarzelt U dan nog het te bestellen? U kunt deze cassette immers op onze gemakkelijke condities ontvangen! Zilverbasis 90 gram en 25 jaar garantie wordt door ons gewaarborgd. Ook voor Indië leverbaar. Complete cassettes vanaf f 102.80. Mogen we U onze prijscurant of zichtzending zonder verplichting doen toekomen? Zendt U ons dan onderstaande coupon even ingevuld als drukwerk

Dubé
Tafelzilverfabrieken N.V.
Amsterdam
Prins Hendrikkade 20
Den Haag
Copernicusplein 4

DUBÉ BON. Verzoeken geheel onverplicht Uw geill. prijscurant en condities te zenden aan

Naam .....

Adres .....

Woonplaats .....

5596

begrijpelijke redenen de invoer van St. Maartensch zout door middel van beschermende rechten niet bevorderd worden.

Slachtvee en landbouwproducten kunnen de Bovenwindsche eilanden slechts in betrekkelijk geringe hoeveelheden leveren. Deze hoeveelheid vormt een klein deel van hetgeen de Benedenwindsche Eilanden van deze levensmiddelen noodig hebben. Werd van deze producten, voorzover uit het buitenland afkomstig, een hoog invoerrecht geheven, dan zou de bevolking van Curaçao hoge prijzen moeten betalen voor hare levensmiddelen met het resultaat, dat een betrekkelijk geringe hoeveelheid Bovenwindsche producten werd begunstigd.

Heffing van dergelijke beschermende rechten zou de verhouding van Curaçao tot de landen, die naar haar exporteerden, ongetwijfeld benadeelen en aanleiding kunnen geven tot represaillemaatregelen.

Begunstiging van den afzet der producten van de Bovenwindsche eilanden op Curaçao kan dus niet langs dezen weg geschieden.

Een beter middel van begunstiging is de verschaffing van gunstige verkoopgelegenheden en propaganda voor de artikelen van de Bovenwindsche eilanden, mits deze van zeer goede kwaliteit zijn.

Feitelijk is het aangewezen middel ter verkrijging van behoorlijke resultaten de aanzienlijke vermindering der productiekosten.

Lage arbeidsloonen, eene zoo intensief mogelijk gevoerde wijze van produceeren en gemakkelijk vervoer der producten zijn de grondslagen voor die vermindering.

Wat slachtvee betreft, zullen de Bovenwindsche eilanden nimmer kunnen concurreren met de Zuid-Amerikaansche Republieken, tenzij de producenten het er op toelagen de kwaliteit uitstekend te doen zijn; voor goed vleesch toch is bij de welgestelde bevolking op Curaçao zeker een markt te vinden, niettegenstaande den hooger prijs welke voor dat vleesch bedongen zal moeten worden.

De kosten der landbouwproducten kunnen wellicht zooveel worden verlaagd, dat zij niet meer zoo ver boven den prijs van soortgelijke artikelen, elders ver-

bouwd, uitsteken. Indien men er zich op toelagt die producten aan de markt te brengen, waaraan behoefte is, omdat zij in de omgeving niet in voldoende hoeveelheid worden verbouwd, dan zal onder de leiding van een actief handelsagentschap een behoorlijk afzetgebied verkregen kunnen worden.

Teneinde verbetering in den economischen toestand op de Bovenwindsche eilanden, waardoor, indien het gouvernement het volgend plan worden uitgevoerd.

a. de scheepvaartverbinding.

Er zal worden gestreefd naar een maandelijksche, rechtstreeksche stoombootverbinding tusschen Curaçao en de Bovenwindsche eilanden, waardoor, indien eenigszins mogelijk, de drie eilanden zullen worden aangehoopen.

Daarnaast blijft de drieweeksche zeilverbinding, welke de drie eilanden aandoet, bestaan. Een tiendaagsche dienst met een motorschoener zal de verbinding tusschen de drie Bovenwindsche eilanden, St. Thomas en St. Kitts onderhouden.

b. de afzet van landbouw en veeteeltproducten.

Met subsidie van het gouvernement wordt op Curaçao een handelsagentschap opgericht, hetwelk den afzet van producten als slachtvee, muilieren, zuivel- en landbouwproducten en kantwerk van de Bovenwinden naar de Benedenwindsche eilanden en naar elders zal bevorderen en tevens zal streven naar afzet van Nederlandsche fabrieken op de Bovenwindsche eilanden.

c. bevordering van den landbouw en de veeteelt.

Op St. Eustatius is een landbouwvereniging opgericht, op St. Maarten zal een vereniging ter bevordering van landbouw en veeteelt tot stand komen.

Indien deze verenigingen met uitgewerkte plannen, die voor verwezenlijking vatbaar schijnen en waarvan goede resultaten te verwachten zijn, voor den dag komen, zullen haar rentelooze voorschotten verleend kunnen worden. Het ligt niet in de bedoeling, dat die voorschotten onder de leden verdeeld. Het gouvernement zal telkens kunnen overwegen of in bepaalde gevallen aan particulieren geldelijke hulp zal worden verleend.

De voorschotten aan de verenigingen te verstrekken zullen bestemd worden b.v. voor den aanleg van dammen en het graven van putten, welke aan de watervoorziening ten behoeve van het vee en den landbouw ten goede zullen komen; voor de aanschaffing van materieel ten behoeve van coöperatieve zuivelbereiding; voor koelinrichtingen; voor proefnemingen, waarvoor de gouvernementsproeftuin Godet ter beschikking kan worden gesteld; voor de aanschaffing van moderne landbouwmachines; voor den aankoop van fokvee en hoenders.

De gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden zal deskundige leiding geven. Op St. Maarten zal hij, op St. Eustatius zal de plaatsvervangend gezaghebber de drijvende kracht der verenigingen moeten zijn.

Het ligt in het voornemen van het gouvernement om aan leden der verenigingen grond in huur af te staan of, indien dat wenschelijk blijkt, gehuurden grond ter beschikking te stellen.

De velden, die niet voor den landbouw worden gebruikt, zullen, indien mogelijk, voor de veeteelt worden benut. Thans wordt onderzocht of van de betere voorwaarden, die de Bovenwindsche eilanden momenteel voor beweiding bieden, gebruik gemaakt zou kunnen worden door aan plantagehouders op Curaçao gelegenheid te geven jong vee voor geringe kosten aldaar te doen weiden.

d. bevordering van groot-landbouwbedrijf.

Ofschoon onder de tegenwoordige omstandigheden van de uitoefening van groot-landbouwbedrijf op St. Eustatius weinig resultaten worden verwacht, zal het gouvernement iedere poging, welke tot hare bevordering wordt ondernomen, steunen. Die steun zal in verschillende vormen worden verleend o.a. door eventueel op voordelige conditiën grond beschikbaar te stellen, door verstrekking van voorlichting, door bevordering van den afzet van producten door middel van het handelsagentschap.

e. zoutindustrie op St. Maarten.

Deze industrie verkeert in slechten staat. Verschillende oorzaken zijn daarvoor aan te wijzen; behalve, die welke hierboven in het algemeen werden genoemd, hebben in het bijzonder de hoge loonen der laatste jaren, de kosten eener administratie in het moederland, welke onevenredig zwaar drukken op het bedrijf, en de verplaatsing van scheepvaartverbindingen, er toe bijgedragen, dat deze industrie, die, sedert zij haar belangrijk afzetgebied in Noord-Amerika verloor, achteruittiep, noodlijdend is geworden.

Intusschen is door de afschaffing van het uitvoerrecht en de terugkeer van inheemsche werkkrachten, op kosten van het gouvernement gerepatrieerd, de kostprijs van het zout zooveel teruggelopen, dat zij in plaats van f 0,95^s per vat van 1.05 H.L. thans niet

Nagekomen Berichten.

FEESTAVOND.

Voor den opbouw van het Ned. Paviljoen te Parijs.

Op verzoek van de Krontjongclub „Terang Boelan" heeft de vereeniging A.V.O.K. (alles voor ons kwartier) een avond georganiseerd in „De Galerij" te Den Haag, op Zaterdag 8 Aug. e.k. Na afloop bal.

Behalve de bekende liedjes, is er juist een partij nieuwe krontjongliedjes uit Indië aangekomen, die eveneens ten gehoor zullen worden gebracht. Verder hebben verschillende dames en heeren met dans, zang en voordracht hun medewerking toegezegd. De entreeprijs is voor iedereen 50 cent. Het batig saldo wordt aan „Oost en West" afgedragen.

Kaarten vanaf 27 Juli verkrijgbaar aan het secretariaat, Cypresstraat 74, tel. 336641, en aan de Galerij, Laan van Meerdervoort 419.

Wij doen een beroep op iedereen om te zorgen, dat alle kaarten spoedig zijn verkocht.

meer dan f 0,65 behoeft te bedragen en bij goed beheer nog wel met tien cents verlaagd zal kunnen worden. Dit zou voldoende zijn om de productie winstgevend te maken.

Zulks veronderstelt echter de reorganisatie van het eenvoudig bedrijf der Grooté Concessie, met een energiek persoon aan het hoofd ter plaatse, waardoor de administratie in Nederland zou komen te vervallen.

Verbetering van de productiewijze zou groote sommen vorderen. Afdoende verbetering toch zou slechts verkregen kunnen worden, indien inrichtingen werden gemaakt, met behulp waarvan het zout rechtstreeks in de schepen kon worden gestort en de primitieve wijze van inladen door mechanische middelen vervangen werd.

Daartoe zou noodzakelijk een pier buiten de baai aangelegd moeten worden, omdat zoutschepen van enige beteekenis niet in de baai kunnen komen.

Dit werk zou uitgaven vergen, welke nimmer door de inkomsten gedekt zouden worden.

Evenmin ligt moderniseering van het bedrijf binnen de grens van het finantieel bereikbare.

Er doet zich ten aanzien van de zoutindustrie op St. Martin nog een moeilijkheid voor.

De belangen van deze industrie staan tegenover die van den landbouw en de veeteelt. Arbeiders, wien, voor een eenigszins behoorlijk loon, werkgelegenheid op het land wordt geboden, zijn zelfs voor hooge loonen er niet toe te bewegen het zware en niet gewilde werk in de zoutpannen te verrichten; waarbij nog komt, dat de oogsttijd slechts in bepaalde gedeelten van het jaar valt.

f. Toeristenbezoek op Saba.

Destijds werd het plan geopperd om op Saba een hotel te bouwen voor Amerikaansche gasten. Dit plan komt op het oogenblik niet voor uitvoering in aanmerking.

Wel zou getracht kunnen worden de scheepvaarten-ondernemingen, welke jaarlijks toeristenvaarten naar de Carabische zee organiseren, te bewegen het eiland Saba in de route van de toeristenschepen op te nemen. Eenige maatschappijen bleken reeds in beginsel voor het plan te vinden te zijn, omdat hunne passagiers bij het passeeren van Saba veel belangstelling voor een bezoek aan dit eiland aan den dag legden.

De toeristenschepen kunnen Saba slechts aandoen, indien zij met hunne eigen sloepen op een veilige manier de passagiers aan wal kunnen zetten. Dit is evenwel, zooals de toestand ter plaatse thans is, niet mogelijk. Er wordt nagegaan of aan dat bezwaar tegemoet kon worden gekomen, door voor niet te hooge kosten een eenvoudige sloepenpier te doen storten.

Blijkt dit mogelijk te zijn, dan zal contact worden gezocht met bedoelde scheepvaartmaatschappijen. Verklaren deze zich bereid Saba met eenige toeristenschepen aan te doen, dan zal het gouvernement de bevolking behulpzaam zijn om datgene beschikbaar te hebben, wat voor toeristenbezoek noodig is.

g. draadloze stations op St. Eustatius.

Deze zullen dit jaar in gebruik worden gesteld.

Enkele andere maatregelen ten bate van de Bovenwindsche eilanden.

1. bestrijding van de Hoekwormziekte.

Deze is ter hand genomen op Simpsonbaai. Indien het mocht gelukken deze ziekte uit te roeien, dan zal een betere verbinding worden gemaakt tusschen dit gebied en Philipsburg.

Gelukt het niet Simpsonbaai van de hoekworm te

Voor BROOD en GEBAK: Henri J. Carels, Den Haag, Amsterdam en Haarlem

zuiveren, dan zal het besmette terrein ontruimd moeten worden.

2. verbetering der positie van de Methodistische geestelijken en den Anglicaanschen geestelijke op Saba.

Voor 1932 zal bij suppletioire begroting verhooging der salarissen van bovenbedoelde geestelijken met ongeveer f 600 worden aangevraagd.

3. bevordering van het gebruik der Nederlandsche taal.

Met het onderricht in de Nederlandsche taal wordt thans in het 4de leerjaar een aanvang gemaakt. Het ligt in de bedoeling dien aanvang geleidelijk te vervroegen.

4. drankhandel.

De Bovenwindsche eilanden zouden gaarne zien, dat de bepalingen, welke ten doel hebben den uitvoer van sterken drank naar andere plaatsen, dan die voor welke de uitvoer is vrijgegeven, aan banden te leggen, werden afgeschaft.

Opheffing van die bepalingen zou leiden tot den opbloei van den smokkelhandel en komt dus niet voor eene ernstige beschouwing in aanmerking.

5. afschaffing van belastingen.

Voor St. Maarten is het uitvoerrecht op zout opgeheven; voor de drie eilanden werd met ingang van 1 Januari de gebruiksbelasting en de grondbelasting afgeschaft, terwijl een voordracht aanhangig is om de inkomstenbelasting af te schaffen. Aangezien op de Bovenwindsche eilanden nimmer de motorrijtuigbelasting is ingevoerd, kan men zeggen, dat mettertijd de bevolking vrijgesteld zal zijn van de directe belastingen, de heffing bij successie uitgenomen.

Uit den Verren Vreemde

De Oostkust van Groenland. Drie aan bod.

Noemt men „Amerika” het geheele werelddeel, dat zich ten W. van den Atlantischen Oceaan uitstrekt van de Noordelijke IJszee tot de Zuidelijke IJszee, dan komt Columbus, men weet 't, de eer der ontdekking in 1492 niet toe.

IJsland en Groenland waren eeuwen te voren reeds door Noren en Denen bewoond. Het eerste werd tegen 't einde der 8e eeuw ontdekt en na 874 door Noren bevolkt. Het kwam in 1380 onder Deensche vlag, het heeft echter een zeer zelfstandig bestaan blijven voeren. Groenland werd in het begin der 10e eeuw voor het eerst door Scandinaviërs gesignaleerd. In 983 deed de uit zijn land gewezen IJslander Erik de Roode het aan. Deze wist landgenooten over te halen er een nederzetting te vestigen. Na een tijdperk van betrekkelijken bloei verliep deze weer in de 15e eeuw, zoodat Groenland in den tijd toen Columbus zijn zeevaart naar het Verre Westen ondernam reeds een lange geschiedenis had. In 1721 stichtte Hans Egede er een nieuwe kolonie. Sedert is het bewoonde gedeelte beschouwd als een Deensche kolonie, ook wel protectoraat genoemd. Is Groenland zoo tot de oudst-ontdekte gedeelten van Amerika te rekenen, toch is het tot heden blijven behooren tot de minst-ontdekte.

Globaal genomen is de grootte zowat als die van Portugal, Spanje, Frankrijk, Zwitserland, België, Nederland en Denemarken te zamen. Het vormt, hoewel een eiland, op zich zelf een groot vast land, dat, door de felle koude, alleen aan de kusten bewoonbaar is voor zoover daar een gunstige golfstroom de temperatuur matigt. Dit is 't geval langs den zuidelijken punt tot ongeveer 70° N.B. en verder noordelijk alleen aan de W. kust in de Baffinsbaai, waar de invloed van den Atlantischen getijdestroom zich laat gelden. Daar wonen de Eskimo-stammen en een klein aantal Europeanen, meest ambtenaren en handelslui. In den laatsten tijd zijn er erstlagen ontgonnen. Hier waait onbetwist de Deensche vlag.

De N. kust strekt zich tot ± 84° N.B., in het eeuwige ijsgebied uit. Voor het gedeelte van de O. kust, boven de 70° N.B., waar de koude poolstroom langs gaat, geldt dit ook. Maar de op winst en avontuur beluste mensch heeft hier toch een werkveld gevonden. In den zomertijd laten pelsjagers er zich aan wal zetten en vormen kleine nederzettingen. Wetenschappelijke onderzoekers voelen zich aangetrokken door het moeilijk genaakbare kustgebied en door het ondoordringbaar verklaarde binnenland. Het verst noordelijk drong langs de kust, naar wij meenen, de hertog van Orleans door, die in 1909 73° 30' bereikte. In het binnenland blijft de ontdekkingspoging in actie. Het vorige jaar nog werd de Engelschman Courtauld er vermist, en dit jaar maakte de Zweedsche vlieger Ahrenberg naam door het opzoeken van de vermiste Engelsche expeditie.

Onder deze omstandigheden heeft de behoefte zich niet dringend doen gevoelen om de soevereiniteitsrechten over die O. kust-landen, welke noch uit een economisch, noch uit een politiek oogpunt van belang waren, vast te leggen.

Toch werd in dit opzicht wel iets gedaan, en daarin ligt de aanwijzing van het conflict, dat tegenwoordig

de aandacht van de wereld op die barre kust gevestigd houdt.

In den grooten oorlog had de onveiligheid der zee de vaart naar anders weinig bezochte wateren geïrroneerd. Zoo waren de noordelijke gebieden ook drukker bezocht. Dit deed Denemarken er, na het sluiten van den vrede, op bedacht zijn, ter voorkoming van internationale conflicten, zijn soevereiniteit over geheel Groenland te doen erkennen. De regeering wendde zich hiertoe tot die van de andere mogendheden, die zonder bezwaar op het voorstel gingen, op één uitzondering na. Aanvankelijk had nam. Ihlen, de Noorsche minister van Buitenlandsche zaken, geantwoord, dat van de zijde van zijn land geen bezwaren te verwachten waren, maar dit verliet toch anders. De openbare meening ging zich met de kwestie bemoeien. Alle aanrakingen van Noren of van Noorwegen met Groenland werden opgediept tot negen eeuwen terug. 't Eigenaardige was, dat voor zoover aan die feiten beteekenis zou kunnen worden gehecht, zij betrekking hadden op het gebied der Z.- en W. Groenlandsche kust, dat niet in geschil was, want de historische rechten van Denemarken hierop konden niet meer aangevochten worden. Voor de O. kust kon Noorwegen geen steekhoudende aanspraken doen gelden. Denemarken kon er zich op beroepen, dat alle reizigers in dit gebied zich steeds tot Kopenhagen hadden gewend om de noodig geachte toestemming te krijgen, dat ook de bemoeienis met die streken en wateren voor zoover noodig van de Deensche regeering was uitgegaan. Hier was thans bijgekomen, dat geen der andere mogendheden eenig voorbehoud had gemaakt bij het erkennen van zijn soevereiniteit over geheel Groenland.

Noorwegen kreeg voor de achteraf nog bij de verschillende mogendheden aanhangig gemaakte bezwaren, dan ook nul op het rekest.

Oslo ging op deze argumentatie nu niet verder in, maar het had nog een beweegreden te pas gebracht. Voor deze wenschte het zich niet gewonnen te geven. Zooals wij zeiden, trekken zomers geregeld pelsjagers naar de diep naar de kust insnijdende fjorden. 't Zijn meereendeels Noren, ook Denen, maar deze blijven in de minderheid. Aan deze omstandigheid wil Noorwegen nu overheerschende aanspraken ontleenen. Erkent men dat de politieke aanspraken van Denemarken de sterkste zijn, dan kan echter het toelaten van onderdanen van een andere natie aan deze geen soevereiniteitsrechten schenken. Maar de publieke opinie in Noorwegen blijft ten deze doof. De regeering laat zich, zij 't zonder geestdrift, door haar leiden.

Oslo en Kopenhagen zijn daarom aan het onderhandelen gegaan. Dit heeft in 1924 tot het sluiten van een verdrag geleid. Voor de moeilijkheid der soevereiniteitskwestie is geen oplossing gevonden, het verdrag liet haar zweven, in de hoop dat de tijd wijsheid kan brengen; de overeenkomst loopt tot 1944. Noorwegen heeft het verloop nu geforceerd; wie weet of hierdoor de oplossing niet inderdaad verkregen zal worden? Maar wij loopen vooruit. Met het verdrag van 1924 werd toch wel iets bereikt. Practisch worden aan Deensche en Noorsche onderdanen gelijke rechten in het gebied toegekend.

Die gelijkheid heeft geen verbroedering gebracht. Er zijn meermalen kleine incidenten voorgekomen, die de geprikkelde openbare meening levendig hebben gehouden. Den 29en Juni kondigde de Noorsche pers aan, dat het gebied van Oost-Groenland voor Noorwegen in bezit was genomen door de jachtexpeditie van Halvard Devold, deze te Myggbukta gevestigde, expeditie bestaande, behalve uit den commandant, uit nog 3 landgenooten. 't Is te betwijfelen of deze daad der regeering welkom was. Maar de openbare meening was er enthousiast over. Er is een Deensche expeditie onder Dr. Lauge Koch op weg naar O. Groenland, haar schip zat vast in het ijs. Wie weet wat deze in den zin kan hebben! Devold heeft de positie voor Noorwegen veilig gesteld! Zoo las en hoorde men.

Denemarken schrok op van deze mededeeling. De regeering te Kopenhagen besloot het geschil aan het Internationale Hof in Den Haag voor te leggen, en deed hiervan mededeeling aan die te Oslo. Maar in den, op 10 Juli bijeengekomen, ministerraad werd besloten het gedeelte van Oost-Groenland tusschen 71° 30' en 75° 40' N.B. onmiddellijk in bezit te nemen.

Was dit het antwoord op de Deensche mededeeling, hiermede was de behandeling door het Internationale Hof toch niet afgewezen. Een officieel communiqué trachtte duidelijk te maken, dat de occupatie geschiedde, opdat men van Noorsche zijde, bij behandeling van de zaak voor het Haagsche Hof, de erkenning der feitelijk bestaande Noorsche soevereiniteit zal kunnen eischen.

In dit communiqué kwam ook voor, dat aan Devold voor het zuidelijkste, en aan Herman Andresen voor het noordelijkste deel van het onder Noorsche vlag gestelde kustgebied politiebevoegdheid is verstrekt. En de regeering is van meening, dat door haar handelingen het verdrag van 1924 op geenerlei wijze is overtreden, want zij wil de Denen overal in goede vriendschap toelaten.

Den 11 Juli volgde een mededeeling van de Deensche regeering, dat zij in Den Haag formeel een klacht heeft ingediend tegen de handelwijze van de Noorsche regeering, en dat zij tegelijkertijd politiebevoegdheid heeft verleend aan Dr. L. Koch, die zich — zoodat gezegd — in de wateren van Oost-Groenland bevindt. Onnoodig te zeggen, dat bij dit alles de telegrafische

zonder draad, welke zowel met Devold als met Koch onderhouden kan worden, een voorname rol heeft gespeeld. Zij zullen ook wel instructies hebben voor eventueele ontmoetingen.

Intusschen is een nader bericht de verhoudingen nog wat komen vertroebelen. IJsland is voor zich alle rechten op den overwal komen opeischen. Dit eiland voert sedert 1913 een eigen vlag en is in 1918 door Denemarken als een vrijen staat erkend. Daar het de koning van Denemarken tot vorst heeft, is hier een personeele unie gevormd. De regeeringen handelen zelfstandig, maar tot nu toe treedt die te Kopenhagen voor alle buitenlandsche aangelegenheden ook voor IJsland op. Dit maakt de kwestie, zoodat zij zich thans stelt, niet eenvoudiger. IJsland is als derde eischer ingeschreven.

Mag men geloof hechten aan t. z. verschenen beschouwingen, dan zou de zaak in geen geval vóór Februari 1932 bij het Hof in behandeling kunnen komen. In Januari en Februari verdrijft de vorst van zelf alle tijdelijke nederzettingen uit dat gedeelte van het hooge noorden. Indien het Internationale Hof er in mocht slagen vóór het volgend zomerseizoen tot een uitspraak te komen, dan zal de winnende partij haar bezettingsmaatregelen kunnen nemen zonder er een andere te moeten verdrijven.

Van onze Adverteerders.

Hotel Scheffel (Vierhouten bij Nunspeet).

Wie verlangt in dezen tijd niet nu en dan naar volkomen rust in een landelijke omgeving? Het gejaagde levenstempo van heden noopt bijna ieder mensch, wanneer het hem mogelijk is, naar de natuur met zijn zenuwen tot rust brengende kalmte terug te keeren.

Voor hen die werkelijk deze rust behoeven en zoeken, doch tegelijkertijd het comfort van de groote stad met die van een verblijf buiten in een prachtige bosch- en heide-rijke omgeving wenschen, noemen wij „Hotel Scheffel” te Vierhouten, aan den weg naar Uddelermeer, op onze heerlijke Veluwe.

Bovengenoemd hotel hebben wij bezocht. Hoe schitterend is de aanblik van het in prachtige witte steen gebouwde hotel temidden der uitgestrekte dennenbosschen! Wat ons het eerst opviel was de werkelijk comfortabele wijze waarop alles ingedeeld is, de conversatiezaal is b.v. bescheiden apart gehouden van het restaurant, waar sierlijke planten en mooie tapijten het interieur een rustigen en fraalen aanblik geven.

Op de eerste étage zijn de kamers der gasten, welke alle van electr. stroomend warm en koud water enz. voorzien zijn benevens... een prachtig uitzicht op de werkelijk schitterende omgeving.

Voor auto-bezitters is een benijdenswaardige boxen-garage aanwezig, terwijl ook het hotel een auto ter beschikking van zijn gasten heeft. De prijzen zijn matig, zoodat wij te allen tijde een ieder een verblijf in bovengenoemd hotel kunnen aanbevelen.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

De reizen naar de Koloniale Tentoonstelling te Parijs.

Voor de excursie op 3 September a.s. is het aantal deelnemers (minstens 25) nog niet voltalig. Zij, die aan deze excursie alsnog wenschen deel te nemen, gelieve zich spoedigst mogelijk, doch uiterlijk vóór 10 Augustus a.s., schriftelijk op te geven bij den secretaris van de afdeeling 's-Gravenhage der Vereeniging Oost en West, Jacob Hopstraat 12, Den Haag.

Bij onvoldoende deelname zal deze excursie niet kunnen doorgaan.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West”.

In het belang der administratie en ter vermindering van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Peningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Algemeen Nederlandsch Verbond.

Afdeeling 's Gravenhage en Omstreken.

Tweede Congres in zake Neerlands volkskracht.

Aanvulling op de Tweede Mededeeling.

De leden der aangesloten vereenigingen (w. o. de Vereeniging Oost en West) kunnen een toegangskaart

KLEEDING MEUBELN TAPVTEN enz.
 in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE Centrale Wapenmagazijnen
 N.Z. VOORBURGWAL 312 - AMSTERDAM

Verbindingen te Den Haag - Rotterdam - Utrecht
 — Levering door geheel Nederland — 5579

voor het congres (f 0,25 oranje, geldig voor 2 dagen) en (of) een toegangskaart voor den Kunstavond (f 0,50 wit) op vertoon van de lidmaatschapskaart 1931 hunner vereeniging, op 3, 4 en 5 September aan het Kurhaus verkrijgen.

Voorverkoop van kaarten door de zorg van de besturen der aangesloten vereenigingen is dus niet meer noodig.

Mocht een vereeniging niettemin tot voorverkoop onder hare leden willen overgaan, dan is dit natuurlijk welkom.

De besturen der aangesloten vereenigingen ontvangen tijdig een „Congresgids”.

HET DAGELIJKSCH BESTUUR.
 's-Gravenhage, Juli 1931.

Informatie-bureau.

Verschenen is een boekwerkje „Curaçao”, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeling aldaar, aan genoemd bureau, Korte Voorhout 6, verkrijgbaar ad f 0,25.

VAN DE REDACTIE.

„De Jaarbeurs”.

Wij ontvingen No. 4 van het Orgaan van de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland met o.m. een artikel over de a.s. 25ste Jaarbeurs te Utrecht, — van 8 tot en met 17 September, waarvoor zeer veel belangstelling bestaat. Over den bouw van het derde Jaarbeursgebouw treft men in dit nummer ook interessante bijzonderheden aan.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Administratie heeft het retourvliegtuig van de Holland-Indiëdienst ruim 230 K.G. post aan boord.

DAMESSTOFFEN
 ZOEWEL
 VOOR DE TROPEN
 ALS VOOR HOLLAND
IBOTHE
 Veerstraat 21 Den Haag
 STALEN WORDEN TEN
 SPOEDIGSTE OP AANVRAGE
 © FRANCO GEZONDEN ©
 DOOR GEHEEL NEDERLAND

5014

Gereserveerd voor
N.V. Handel Mij. Hennig & Co.
Bildersstraat 65
Den Haag 5603

Hiervan is 143 K.G. 125 G. bestemd voor Amsterdam (stad en verdere verzending), 71 K.G. 500 G. voor 's-Gravenhage en 10 K.G. 450 G. voor Rotterdam.

Bovendien is in Medan nog ingeladen een zak Penang-Amsterdam, wegende 1 K.G. 300 G. en een zak Singapore-Amsterdam, wegende 8 K.G. 504 G.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Mr. H. Samkalden, rechterlijk ambt., Middelweg 1a, Leiden. Mej. G. A. M. W. v. Maanen, hoofdonderw. O.L.O., Sonostraat 43, Den Haag. A. H. M. Scholten, hoofdonderw. O.L.O., Adr. Uilderstr. 17b, Rotterdam. Mej. H. Harbord, hoofdonderw. O.L.O., Lijsterbesstraat 97, Den Haag.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mej. M. E. Schoonhoven, Mulo-onderw., Naarden; M. van Doornick, burgem. v. Meester Cornelis, Mariaweg 55, Oosterbeek; dr. W. Brocx, ass.-res. b.h. B.B., Oosterhout, bij Breda; R. G. A. Schreiner, hoofd v.d. Pandhuisd., Conradkade 12, Den Haag; E. Broks, 1e commies b.d. Algem. Rekenkamer, Kwartellaan 8, Den Haag; W. A. Fontein, commies 1e kl. b.d. P.T.T., Thomsonlaan 24, Den Haag; H. Belle, architect bij de W. en 's Lands B.O.W., Renkensstraat 70, Den Haag; J. v. d. Weerd, vakonderwijzer, Bunnikscheweg 14a, De Bilt; ir. G. F. Cool, ingenieur 1e kl. b.d. W. en 's Lands B.O.W., Melkpad 22, Hilversum; Mej. J. G. Robijn, klerke b.d. P.T.T., Thomsonlaan 24, Den Haag; E. van Zolingen, werktuig. electrotechn. opz. 1e kl. b.d. Mijnbouw, Hanenburglaan 148, Den Haag; M. Th. de Haze Winkel, hoofdbeh. b.d. Pandhuisd., per adres Ned. Ind. Escompto Mij., Den Haag; Mej. N. E. M. Boorsma, hoofdonderw., b.h. O.W.L.O., Reg. laan 55, Oegstgeest; G. van Brakel, ass.-res. bij het B.B., Van Diepenbruchstraat 24, Den Haag; H. S. Dije, telefoonambtenaar 2e klasse bij de P. T. T., Kinderhuissingel 10, Haarlem; F. J. G. Becker, leeraar b.d. Techn. school te Bandoeng, Oranjepl. 15, Den Haag. F. H. Laurens, comm. b.d. S.S. en Tr., Hemonystraat 5, Amsterdam. J. H. Jonathans, tijd. wd. comm. b.d. S.S. en Tr., Hemonystraat 5, Amsterdam. J. H. Kok, dir. v. d. Koning Willem III-school te Batavia, v. Weede v. Dijkveldstr. 37, Den Haag. P. A. A. van Iddekinge, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Fr. van Mierislaan 3, Hilversum. mej. F. M. Coenraad, onderw. 3e kl. b.h. O.W.L.O., van Slingelandstraat 39, Den Haag. Mej. J. van de Rhee, adj.-boekhoudster b.d. Centrale kas, Hoornbruglaan 23, Rijswijk (Z.H.). M. Delmaar, Beh. b.d. Pandhuisd., Columbusstr. 42, Den Haag. Mej. W. P. Coenraad, onderw. b.h. O.W.L.O., van Slingelandstraat 39, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

H. ten Holt, Hoofdradiocommies P.T.T., Rozenstraat 111, Den Haag; Mej. R. H. D. de Lange, Onderw. 3e kl. O.W.L.O., Joh. v. Oldenbarneveldlaan 91, Den Haag. D. B. W. van Ardenne, Insp.

Mutatiestaat van 22 tot 29 Juli '31

Nieuwe Leden:

Tjokorda Gde Raka Soekawati, Volksraadlid, Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs.

Afschrijvingen:

P. Gischler, „Op Honk”, Joppe bij Deventer.

R. I. P.

H. W. A. Brans, Oud-Kapitein ter Zee, Den Haag.

Adresveranderingen:

Mevrouw H. M. Berghuis—Buning, van: Arnhem, Parkstraat 122, terug naar: Den Haag, Laan van Meerdervoort 308. f 5.—
 Mr. H. Smeenge, van: Den Haag, Hotel Promenade, naar: Amsterdam, Vossiusstraat 15. f 5.—
 H. v. d. Brink, van: Den Haag, Schenkstr. 130, naar: Zeist, van Stolberglaan 10. f 5.—
 Dr. L. Stadhouders, Nijmegen, van: St. Annastr. 76, naar: Groesbeeksche Weg 326.
 C. Mollema, Brussel, van: Chaussée de Louvain 351, naar: Avenue des Casernes 25. Etterbeek.
 C. W. von Lutzow, Brussel, van: Chaussée de Waterloo 595, naar: Rue Général Gratry 77, Schaerbeek.
 J. van Dooremaal, Den Haag, van: Sweelinckplein 31, naar: Statenlaan 66.
 Mevrouw M. J. Kocken, Den Haag, van: Kranenburgerweg 6, naar: Obrechtstraat 487.

1e kl. b.d. Arbeidsinspectie v.d. Buitengewesten, Pauwenlaan 91, Den Haag; G. von In der Maur, wnd. Havenm. 3e kl. te Telok Betong, Zandy.sche-laan 341, Bentveld-Zandvoort; L. Leizer, Onderafd.hoofd b.d. Dienst v.h. Toezicht op de S.S. en Tr., p.a. Ned. Handel mij. Den Haag; T. Bijl, Onderwijzer 1e kl. b.h. O.E.L.O., Meervlietstr. 71, Velsen; K. B. Marcus, Mijnbouw. Hoofdopz. b.d. Dienst v.d. Mijnbouw, Copernicusstr. 43, Den Haag; J. M. de Waal, Comm. van Politie 1e kl., Wilhelminasingel 24, Nijmegen; K. W. L. Bezemer, Ambt. b.h. B.B. tijd. werkz. gesteld ter Alg. Secretarie, Colle Isarco, Provincia Bolzano (Italia), Villa Thalinger; C. J. Kool, gedipl. hoofdopz. b.h. Mar. Etabl., Zomerhofstr. 13 II, Rotterdam; R. A. Agema, Hoofd wnd. Kantoorhoofd 1e kl. b.h. P.T.T., Galileistr. 155, Den Haag; Y. P. Visser, Controleur 1e kl. b.h. B.B., Lubeckstr. 80, Den Haag; B. A. Barend, Stationscomm. 2e kl. b.d. S.S. en Tr., Groot Hertoginnelaan 230 II, Den Haag; Mej. H. C. Specht, Onderwijzeres b.h. O. W. L. O., Beeklaan 372, Den Haag; P. A. van Rossem, leeraar a.d. A. M. S. te Malang, Sophiastraat 10, Zwolle; G. A. J. van der Heyden, Kapitein der Intendance, Barentzstraat 21, Den Haag; H. E. van den Horn, Onderwijzer 1e kl. b.h. O.W.L.O., de Wittenkade 114 I, Amsterdam-W.; P. J. Lagerwey, gedipl. gezagh. b.h. B.B., Dr. Th. Metzterstr. 37, Zandvoort; A. F. A. Roelans, Schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Josefstadterstr. 21-II 16, Weenen VIII (Oostenr.); W. F. Mulder, gezagh. b.d. Gouv. Marine, Heemstedeplein 40, Heemstede, N.-H.; B. Boelstra, Ass.-Res. b.d. Alg. Bestuursdienst in de Provincie Midden-Java, Thomsonlaan 4, Den Haag; A. F. Zewald, Rekenkamerambt. 1e kl. b.d. Alg. Rekenk., Pens-Johannhoeve, Oosterbeek; A. J. Anssens, fgd. Douanecomm. 2e kl., Reinkenstr. 60, Den Haag; W. E. Hasselt, Administr. ambt. m.d. titel v. adj.-referendaris b.h. Dept. d. B.O.W., Eschdoornstr. 89, Den Haag; E. Honnef, Contr. 2e kl. b.d. P.T.T., p.a. fam. Berge Starheim, Nordfjord (Noorwegen); W. van der Zee, Telef. ambt. 2e kl. P.T.T., p.a. H. J. v. d. Zee, Dorp 127, Bathmen bij Deventer; B. Koppen, Middellb. techn. ambt. P.T.T.-dienst, Bergschelaan 180B, Rotterdam; A. G. Belvroy, Stationsklerk 1e kl. 1e categ. b.d. S.S. en Tr., Edisonstraat 80 II, Den Haag; G. Aaldering, tijd. belast m.d. betrek. v. Onderopzichter machinist b.d. S.S. en Tr., Driekoningendwarsstr. 44 II, Arnhem; J. H. G. Herrebrugh, Hoofdcontroleur b.d. P.T.T., Kon. Wilhelminalaan 304 C, Voorburg; Mevr. J. J. Herrebrugh—Brant, Onderwijzeres 3e kl. b.h. O. W. L. O., Kon. Wilhelminalaan 304 C, Voorburg; Mej. P. Tirtotenojo, Onderwijzeres b.h. O.W.L.O., 58 Rue Paul Derou, p.a. Made. M. Jolly, Parijs; C. Th. Eckman, 1e Luit. der Inf., Joh. Vermeerstr. 52, Amsterdam-Z.; P. van Geer, Off. van Gez. 1e kl., p.a. Pr. Mauritslaan 67, Den Haag; L. Beernink, Ijker 1e kl. b.d. Dienst v.h. Ijkwezen, p.a. A. E. Beernink, Putten (Gld.); Mej. S. E. Weintré, tijd. wnd. 1e comm. b.d. S.S. en Tr., Groot Hertoginnelaan 230, Den Haag; J. Ch. J. Mastenbroek, tijd. leeraar b.d. Alg. Middellb. School te Jogjakarta, Kleverparkweg 210, Haarlem; V. van Raadshoven, wnd. 1e comm. b.d. Weeskamer te Padang, Regentesselaan 76, Den Haag; Mr. M. C. A. ten Doesschate, subst. Officier v. Justitie b.d. Raad van Just. te Soerabaja, Doornstraat 25, Scheveningen.

Voorgesteld door:

den heer Dr. V. E. Korn te Den Haag.